

ARADI KÖZLÖNY

Főszerkesztő és igazgató:
Dr. STAUBER JÁNOS

ARAD 55. évf. 178. szám
1940. augusztus 9., péntek

Felelős-szerkesztő:
SZ. JAKAB GEZA

Laptulajdonos: „Aradi Közlöny lapkiadó r. t.” — Törvényszéki bejegyzési szám: 10/1-1938.

Vándor-kelengye

A kolozsvári „Ellenzék” írja az aradi Magyar Népközösség vándor csecsemő-kelengye-akciójáról:

Ujból dolgozunk akadt a vidék szorgalmas és teletényes tagozatában. Nem kell mondanunk, hogy az ilyen dolgunkat nagyon szeretjük. Iólesik örvendetes híreket közölnünk, amelyek ékesen bizonyítják, hogy jó szervezethez, lelkesítő vezetés, lelkiismeretes munkavégzés mindig talál újabb és újabb tennivalókat, amelyek a kisebbségi sorsársak lelkeit még szorosabban összelálik és az élet magasabbrendű igényeit kiszolgálják. A teendők megkeresése és megoldása különösen most kiváló erény, amikor a nyári évad a vezetőség értelmiségi embereit pihenésre csábítja és a kétkézi munkából élő tagok a legnagyobb erővel kell dolgozzanak, amikor mindenki figyelmét szenvedélyesen izgatja most a világtörténelem hatalmas drámája és a köznap élet gondjai valóságos csőtől szakadnak reá. Az aradi tagozat mégis pihenő nélkül végzi közösségi kötelességeit, az önként vállalt feladatokat. Bár itt is igyekszik az ember önmaga érdekeit kiegyenlíteni, belső világának egész feszültségével összehangolódni a nagy idők eseményeivel és eredő szellemével, de viszont jól tudja, hogy ő nemcsak egyén, társadalmi sejt és történelmi lény, hanem egy kisebbségi közösségi szerv része is, akinek emiatt különleges kötelességei vannak. Igen jól tudja, hogy ma sokkal több időt és munkát kell szentelni a kisebbségi feladatoknak is! Ha most a történelmi erők és idők tevékenyebbek, mint a béke és megállás éveiben, akkor az egyének és társadalmi szervezetek szintén több ideg- és anyagi munkát kell végeznie. Talán közeledünk az új aranykorokhoz, amikor évtizedek éjjel-nappal tartó, szinte már emberfeletti, esetleg a legutolsó erőfeszítéseivel az örök jó élet rendjét kiépíthetjük végre, amelyben a munkák javarészt majd a gép végzi el és az idő nagyobb felét a teljes emberiség magatartás és szellemi haladás megvalósítására fordíthatják. Most kell a munkalehetőség, munkaképesség, munkalelkületet felbátorítani, hogy onnantól leszállhassunk egy nemes Eldorado szép és igazságos lapolyáira.

Nem ittasság az vagy merő képzelgés! A cél most, hogy a munka teljességgel a lelki és szellemi tökély legkifejezőbb és legigazságosabb tevékenységét biztosítsuk. Ma egy fokozódó munkaélet sokkal többet jelez ki és létezik, mint egyéni, néni, történelmi létefenntartás eszközeit, időszerű kényszert, emberi küldetésünk mai lényegét: eszmét, valamint utópisztikus varázslatot vagy lehetőségek előkészítését fejezi ki és viszi dűllőre. Épp ezért, ha most az ember a kellelténél és a megszokottnál többet dolgozik, lát-szólag kis jelentéssel, mondjuk egy kisebbségi közösségben, akkor nemcsak kisebbségi szolgálatot fog végezni, hanem az eszmének, egy lassan megvalósuló vágyak a nagy emberi haladásunk érdekében is fog fáradozni. Ez az önkéntes szolgálat dícséretreméltó mindeképp és mindenütt. Ezt a szerény és állhatatos szolgálatot elismerni és utánozni kell. A valóban megértő ember a távolból ne vegye tudomásul egyszerűen és ne térjen jóakaró mosollyal napirendre, ha egy népközösségi tagozat például csecsemő-kelengye-mozgalma indít és részt vesz egészen úlcely közösségi munkára tömöríti. Nem egyetemes, nem terelése alkalom, nem kézmunkázás szünetévé, nem időöltés, nem szereplési viselkedés, nem időkonysági nagyképszerűség lesz ez. Jó szolgálati és hűvelknyi munkaszorgókat, mely a nagy eszme felé mutat és törekszik a látszólaggyenlenség ellenére. Ami szót érdekel, ami utáztatásra méltó.

Az aradi tagozat most nemcsak folytatja a népkönyvtárak felállítását és a kenyérkereső nélkül maradt házi tűzhegyek gyámolítását, nemcsak megnyitja épp most központosított tankönyvtárát, hanem egyebet is megtehet: gondoskodott egyelőre 24 vándor-kelengye-összeállításáról szegény magyar családok részére. Inkább munkavállalás, mint közadakozás után: egy népközösségi kerület lelkes vállalkozói megszervezték. A folytatás biztosítására másokban is igyekszik nagy kedvet szerezni és ezért a már 24 babakelengyét egy kirakóban közszemlére állította, ahol a sétáló közönség megrendült érzésekkel szemléli. Bizonyára gondol reá, milyen egyszerű és mégis áldásos mozzanat ez! A nyomorgó családok újszülöttjei megkapják az első ruházati kellékeket és aztán szükség multával tovább ruháztatják azokat másoknak. Hány család van most, a fokozódó anyagi nehézségek idején, melyek nem tudnak egy jelenkét se vásárolni s igralmas szomszédok segítségére gondolnak. Ime, egy magyar tagozatnak eszébe jut, hogy hamar és alaposan segíteni lehet és kell ezen a társadalmi, főleg köz-

Ion Gigurtu miniszterelnök feltárta rádióbeszédében a kormány külpolitikai elgondolásait az ország lakossága előtt

A tengelypolitikához való természetes csatlakozás félszázéves történelmi előzményei — A román nemzet történelmi választja a kibontakozás két féle megoldási lehetősége között

Bizom a román nép férfiasságában és bölcsességében — mondotta a kormányelnök

Ion GIGURTU miniszterelnök csütörtökön este 9 órakor a bucaresti-i rádión át beszédet intézett az ország népéhez Románia külpolitikai problémáiról. A miniszterelnök beszédében a következőket mondotta:

Nincs eltitkolni való

— Ezekben a nehéz órákban Öfelségének ama kormánya, amelynek én vagyok az elnöke, a jelen pillanatban itt azt a rendszert követi, melyet a kormányzás első órájában magának vállalt: és tudomására hozza az egész népnek azokat a fontos problémákat, amelyek az új nemzetközi helyzet fejlődése következtében felmerültek. A román nép amely eddig sok áldozatot hozott, tudja, hogy nincs előtte eltitkolni való és ismeri a nehézségeket, amelyek ránk várnak. Súlyos kísértések és megpróbáltatások előfordulnak egy nép életében és amely népet Istennek ezek a megpróbáltatásai energiájában megerősítik, azok méltók az életre, azonban a nehézségek legyőzik azokat, akik az első megpróbáltatástól ernyednek.

— Szükséges, hogy rövid történelmi visszatekintés során az utolsó fél évszázad román külpolitikáját ismeressük. A holgár mezőkön vívott függetlenségi háborúban Románia megszerezte függetlenségét és helyet kapott az európai államok között. A román külpolitika mindig németbarát volt, mert a hármas-szövetséghez fűződő politika reális és nemzeti érdeke volt az országunk. A világháború kitörésekor Romániában két lelkiismereti probléma küzdött egymással: a nemzeti ösztön kívánsága és a szerződésből fakadó kötelezettségek. Ez a lelki válság két esztendő semlegességén át tartott és végül a nemzeti ösztön győzelmével végződött. A nép a lelkében sohasem érezhetett Németország ellen és a nagy világháború nemzedékének román államférfiai ugyancsak azt vallták, hogy a világháborúban a kényszerítő körülmények vitték hazánkat Németország ellenségének táborába. Mindenkinél lelkében ott élnek azok a fájdalmas és véres emlékek, amelyek a nagy drámát kísérték: 800.000

halott, a hosszú kálvária-ut Moldovába, de mindez a fájdalom-sorozat végül is nemzeti egységbe fonta az összes tartományokat, amelyek eddig idegen uralmat is kénytelenek voltak megismerni. A versaillesi és trianoni szerződés új határokat állapított meg Románia számára, de ugyanakkor nem csináltak egyebet, mint közvetve és nemzetközi úton ismertek el egy tényleges helyzetet.

A nemzeti ösztön megérzése

— Milyen lehetett a román politika utja e nagy események után, amelyeket az új európai helyzet teremtet? Oroszország forradalmi lázban égett. Az osztrák-magyar monarchia eltűnt és Németország saját belső problémáival volt elfoglalva. Természetes következmény volt, hogy Románia azokkal a hatalmakkal, haladt együtt, akikkel együtt küzdött a háborúban. Ezt a politikát mindaddig nem lehetett megváltoztatni, míg fontos faktorok meg nem mutatták a szükségességét. De le kell szögezni, hogy előrelátó elmék és a nemzeti ösztön megéreztek, hogy a politika irányát meg kell változtatni és leszögeztem: hogy 1935-től kezdve Románia minden olyan megállapodást és szövetséget visszautasított, ami Németországgal szemben ellenséges lett volna. Tovább megyek: minden olyasmit, ami Németország számára nem volt kívánatos, Románia elkerült. Első pillanattól kezdve éreztük, hogy Németországgal jó viszonyban kell élnünk és ezt már nyilvánítottuk 1939 márciusában, amikor még nem lehetett látni a háború kitörését. Ekkor kötöttünk fontos kereskedelmi szerződést volt szövetségeseink akarata ellenére Németországgal és ennek a szerződésnek súlyos politikai színeze is volt. A konfliktus kitörése előtt, a lengyel háborút megelőzőleg nyilvánítottuk semlegességünket, ami azt jelentette, hogy Románia csak saját politikai és gazdasági érdekeinek megfelelő külpolitikát folytat. Kíválglik tehát mindebből, hogy valójában már jónéhány éve a tengelyhez közeledő politikát folytattunk és közeledtünk ehhez a rendszerhez.

A nemzeti fejlődés irányelvei

— Ha arra akarok felelni, mi volt az oka, hogy nem léphettünk hamarabb az igazi utra és a tengelyhez való közeledésre, úgy az igazi okot nem lehet másban találni, mint a régi politikai pártok államszerűségeiben, akik konzerválni akarták régi rendszerüket és a tengelyhez való közeledésben saját pártjuk veszélyét látták. Ezek a politikai pártok végleg eltűntek, a nemzet akarata Öfelsége bölcs irányítása mellett az újjászülés és újjáteremtés terén meghozta ezt a változást, amely a helyes utra irányított ben-

niünket. Nem megfelelő alkalom most a közelmúltól beszélni, vagy azt kritizálni. Könnyebb elmult dolgokat bírálni, mint a jövőbe tátni és a jövőt illető legjobb megoldásokat megtalálni.

— Mostani politikánk az államvezetésben a biztonság és a nyugalom megővése, mert az eredmények, amelyeket el kell érniünk a jelen és a jövő szempontjából fontosabbak, mint a tévedések felszámolása. Ez a kormány távol áll a régi ideológiától és mint egyetlen politikai párt teljesítette azt, amit 1939. márciusában kellett vol-

egészségügyi nyomorúságon. Megvalósítja egy-kettőre a vándor-kelengyék intézményét és nemsokára minden újszülöttnek biztosítja ezek egyikét. A kelengyevető nők talán megtalálják majd a módját, hogy a ke-

lengye mellé az anya is kapjon segítséget, az éhezést, a vakoskodó petroleumot, a didergő fűtőanyagot. Kérem, tudjanak erről másutt is s kövessék az aradi szép és jó példát.

na keresztülvinni! Ennek az új politikai pártnak célja, hogy Romániát nemzeti fejlődéshez vigye, külföldi beráti kapcsolatát kellő mértékben fellessze és az állam belső életét hehelleltesse az új reálítások által teremtett Európába. Az új nemzetközi politika alapja a nacionalizmus.

— A román nemzeti állam főcélja a falunak és a városi munkásoknak: a nép széles rétegeinek színvonalának emelése, amely nem történhet meg másként csak a tengelyhez közeledő politika szellemében. Így biztosítható, hogy megmenekül-

„Megértéssel vagyunk a tengelyhatalmak elhatározásával szemben“

— A tengelyhez történt csatlakozás és az új európai rendbe történő beilleszkedés azonban elengedhetetlen számunkra jövőnk szempontjából és természetesen áldozatokat is követel. Biztosítani kell ugyanis Európa nyugalma és a békés együttélést szomszédainkkal, jó megértést a magyar és bolgár szomszédainkkal. El kell ismernem, hogy Salzburgban és Rómában a külügyminiszter urral tett közös látogatásaink során kifejtettük, hogy megértéssel vagyunk a tengelyhatalmak ilyenirányú elhatározásával szemben és átértjük annak a veszélynek lehetőségét, amely egy konfliktusból származik. Áldozatokra is készen állunk, de nem kétekedünk abban, hogy áldozatokat nemcsak mi viselhetünk, azok nemcsak a román nép áldozatkésztségéből fakadhatnak; hanem csak kölcsönös kompromisszum lehet a megértés és megoldás útja. Kívánjuk a megértést szomszédainkkal, mert ez

A békés megértés két lehetősége

— A dolgok illetően állásánál a békés megértés szerinti csak két módja lehetséges:

1. Vagy megérti Románia és Magyarország együttesen azt az elemi igazságot, hogy Európa e sarkában a történelmi sors különböző népcsoportokat teremtett és a magyar-román nemzet e szigetén különböző helyeken fekszenek: mindezeknek figyelembevételével megszűnnek a területi igények és megállapodnak abban, hogy ez a helyzet, ha fájdalmas is, sok millió ember fájdalma, de a történelmi fatalitás születte.

2. Vagy nem értik meg ezt a helyzetet és akkor szükséges, hogy mindaz az elentét, mely ma Romániát Magyarországtól elválasztja e népcsoportok sor szerinti elhelyezkedése következtében oly módon szűnik meg, hogy a Magyarországnak nyújtandó kisebb területi átengedés révén módot adjunk arra, hogy az egész magyar lakosságot átvihesse a maga országába. Kétségkívül nagyon fájdalmas ez azoknak a számára, akik évszázadok óta laknak a földjükön legszentebb földjeik és emlékek, szépségek és nemzedékek fűzik őket ide.

— E két megoldási lehetőség egykőben meg kell találni a két kormánynak a legjobb utat és biztos vagyok abban, hogy a megoldásra való készség és a megoldás az őszinteség és jóallítás szellemében hoz jobb jövőt a román és magyar népnek egyaránt.

— A két nemzet és így a mi nemzetünk belső életében is az etnikai elvnek, az integrális jognak és olyan megoldásnak kell megszületnie, amely a jövőben minden konfliktust kizár és mert nem elegendő csak megoldást találni, hogy az éppen bármilyen módon keresztülvitt megoldás legyen.

— Az az áldozat, melyet Magyarország hozhat inkább történelmi lellegű és hátterű, inkább mondvacsínált természetű, míg a mi számunkra és a mi részünkről reális területi áldozatokat jelenthet, amely minél kisebb méretű, annál nagyobb mértékben szolgálja a jövőt illetően a békés és megértő baráti és szomszédai összeköttetés kiépítését és megeremítését.

— Sokkal kevésbé nehéz és komplikált a helyzet Bulgária esetében, ahol a megértést azok a történelmi erők és régi történelmi együttműködések támasztják alá, amelyek annyiszor megmutatták a bolgár és román nemzetek közötti szeretetet és megértést: köztünk, akik a római civilizáció őrzői voltunk a kontinens e részén.

„Áldozatot kell hoznunk a történelmi felelősség tudatában“

— Az ország eme fontos óráiban szükségesnek tartottam hogy a nyilvánosság elé lépjek és

— A szovjettel való viszonyunk — azoknak a súlyos áldozatoknak meghozatala után, melyeket a közelmúltban felmutattunk — remélhetőleg a legjobb szomszédai viszonyra fejlődik.

lünk a nemzetközi kizsákmányolástól és gazdasági életünkben ne legyen más döntő faktor; csak a termelő munka, amely biztosítja a megfelelő ellenszolgáltatást és az igazi egzisztenciát.

— A Németországhoz és Olaszországhoz idomuló politika a legkedvezőbb a román nép számára, mert ez méltó a mi nemzeti szellemünkhöz és megment bennünket kulturális, gazdasági és politikai téren a zsidó befolyástól, amelynek súlyos veszélyét soha nem tudtuk kellőleg értékelni és felismerni.

jelent alapot a békés jövőre és a reális barátságára a mellettünk fekvő államokkal. Ez a megértés csak akkor következhet be, ha a realitás alapján történhetik, teljesen egyenlő elbírálás alapján — szabad elhatározásból — mert a tengelyhatalmak nem kívántak mást, mint az érdekeltek egymásközötti megértő megállapodását.

— Határainkon belül az 1930. évi népszámlálás adatai szerint 1.452.000 magyar és 183 ezer bolgár él, míg románok Bulgáriában 83 ezer lélekszámmal élnek, nem szólva a Cadrilaterben élő 100 ezer románról. Magyarországon, a hivatalos statisztika szerint 50—80 ezer román él Erdélyben 3.207.000 román és 1.375.000 magyar lakos van. Az összes megyék városok és falvak lakosságának többsége. Szatmár-megye hat helységének kivételével, tiszta román többségű, míg magyar többségi lakosság él Udvarhely, Csík és Háromszék megyékben.

közölem, hogy áldozatot kell hoznunk. Ismerem azt a férfiaságot és megértő hazafiaságot, amely népünket áthatja, amely úgy látja a helyzetet, ahogy van és teljes mértékben átérzi azt. Nyíltan beszéljek ezért, minden titkolódzás és köntörfalazás nélküli lőként azért, hogy a rémhírterjesztésnek elejét vegyem. Ezek a rémhírek még akkor is, ha hazafias félelemből fakadnak, csak rossz szolgálatot tehetnek a nemzetnek.

— A román nemzetnek hidegvérrel kell át-

éreznie — mondotta emelt hangon Gurgu miniszterelnök — hogy történelmi felelősség előtt áll, amely nemcsak a jelen nemzedékre hat ki, hanem jelentősége van a román nép egész és örök jövőjére. A külpolitika problémái és jövőnk szentsége megköveteli, hogy egyszer és mindenkorra felejtessük azokat az élethez való jogokat, amelyek bennünket megilletnek. A nemzeti szolidaritás parancsol és ezt áldozatok árán is, férfias elszántsággal meg kell védeni, mert a jövő nagy eredményeiből biztosítjuk a román nép újjászületését. Akik azonban azt hiszik, hogy a mi számunkra szent román határok megvédésének örve alatt megakadályozzák azt az építőmunkát, amely az állam alapjait jelenti: azt az alapot, amelyen állunk és amelyre Öfelsége, a király helyezte bennünket — tévednek. Tévednek, ha azt hiszik, hogy a nemzet huzgó hazafiaságával és kiváló népi erőnyeivel nem tud szembenézni a sorssal, nem tudja megvédeni a nemzeti létét és hazája jövőjét.

A történelmi áldozatkésztség óráiban

A román nép őrizze meg higgadságát, legyen tudatában történelmi felelősségének, amelyből az egész nép léte függ. Így biztosíthatja jövőjét, életét és megakadályozhatja azt, hogy egységünk megbomoljon. Úgyünk igazságának tudatában és a szomszédokkal való megértés vágyától áthatva a kormány abban a hitben beszél ezekben a fájdalmas, de elkerülhetetlen órákban az ország népéhez, hogy nemzetünk megerősödjön, tömörebb lesz és biztosítja fejlődését. A román kormány elindult annak az őszinte, férfias fájdalommal, de elkerülhetetlen akciónak útján, amelynek keresztútjánál ott áll a homogén és kompakt románság ősi földjén, jószomszédai viszonyban a mellette levő államokkal és tartós, megérdemelt békében.

— Az egész nemzet feladata, hogy megértse a történelmi áldozatkésztséget, amelyben a román nép történelmen szolidaritással áll a király mögött, a kormány és a hadsereg mellett. Hazánk sorsa, jövője és történelmi fejlődése függ tőlünk, ezért dohog minden román szív. Ezekben a történelmi órákban felkünk mélyebb még erőteljesebben kell kiáltanunk, mint bármikor tettük eddig: Ellen Öfelsége II. Carol király! Ellen Románia! Az Uristen úgy segítjen bennünket! Egészséget!”

A miniszterelnök rádiószózatát a Királyhalmis akkordjal fejezték be.

Szakértői bizottságokat küld a kormány a tengelyállamok belső berendezéseinek tanulmányozására

Bucuresti. A kormány elhatározta, hogy Németországba és Olaszországba bizottságokat küld, amelyekben a kulturális és társadalompolitikai élet képviselői, továbbá különböző technikusok foglalnak helyet, hogy a helyszínen tanulmányozzák a nemzeti szocialista és fascista intézményeket, különös tekintettel szak kamarák gyakorlati alkalmazására. Ez az intézkedés nemcsak az elismerés kifejezése az ezekben a országokban foganatosított csodálatos megvalósításokért, hanem nemzeti szükséglet is egyben, abban a pillanatban, amelyben bebizonyosodást nyert, hogy valamennyi intézménynek felülvizsgálatra van szüksége az Olaszországban és Németországban végzett nagy kísérletek szellemében. Valójában, ha még szükség lett volna a nemzeti szocialista és fascista munkarendszerek értékének igazolására, ezt megtették a katonai győzelmek, amelyek nem véletlen szüleményei, hanem egy, a munka minden ágában, egységes idealista szellemtől áthatott, fényes nemzeti szervezet eredményei. Nem szükséges, hogy most is, mint annyiszor országunk multjában, idegen rendszer lemásolását végezzük, bármilyen fényesek is ennek a rendszernek az eredményei. Ugyanakkor azonban, ennek az országnak a gondolkodói és vezetői jól teszik, ha szem előtt tartják a kísérletek valamennyi eredményét, valamint az egész információanyagot, amelyet ezek a nagy rendszerek magukba foglalnak. Nem utánzás, hanem mély ismeret és szükség esetén való alkalmazás céljából kell a fascista és nemzeti szocialista intézményeket megismernünk és a

kormány helvessnek találta, hogy bizottságokat alakítson, amelyek szoros együttműködésben fognak dolgozni előre elkészített pontos tervek alapján olyképen, hogy a legrövidebb időn belül olyan tájékoztató anyag álljon rendelkezésre, amelyet azonnal gyakorlati uton értékesíteni lehet. Rövidesen közlik a Németországba és Olaszországba utazó bizottságok tagjainak neveit.

Érvénytelenek a régi északbukovinai és besszarabiai személyazonossági igazolványok

Bucuresti. A belügyminiszter közli, hogy mindazok a népesedési, vagy egyéb személyazonossági igazolványok, amelyeket a hatóságok Besszarábiában és Észak-Bukovinában az 1918. esztendő óta 1940. június 28-ig adtak ki érvénytelenek. Ezeket az illetékeseknek 48 órán belül át kell cserélniük a megfelelő igazgatási vagy rendőri hatóságnál.

Angol vizirepülőgépek támadása a norvég partok ellen

London. (Rador.) Az angol tengernagyivivatal csütörtöki jelentése a következőket tartalmazza: Vizirepülőgépeink sikeres támadást vittek véghez az Ebergentől 8 kilométerre fekvő norvégiai Dolwí egyik petroliumraktára ellen és három petrolium-tartányt értek találatok. A legnagyobb raktár felrobbant, a másik súlyos károkat szenvedett, a harmadik csak csekélyebb kárt. Valamennyi repülőgépünk visszatért kiindulási helyére.

A Frankfurter Zeitung cikke Délkelet-Európa ügyeinek rendezéséről

„Kívánatos, — írja az előkelő német lap — hogy az érdekelt felek a kérdéseket nyugodtan, tapintatosan és a béke szellemében vizsgálják felül” — Tájékoztatta a kormányelnök az erdélyi politikai vezetőket

Raoul Bossy meghatalmazott miniszter befejezte budapesti küldetését

Berlinből jelenti a Rador a DNB alábbi közleményét: A német sajtó keveset foglalkozott Délkelet-Európa revíziója kérdéseivel, ma azonban a Frankfurter Zeitung „Délkelet revíziója” címen a következőket írja:

„Németországnak nagy érdeke, hogy Délkelet-Európában a politikai és gazdasági békét fenntartsa és ezt az állapotot megszilárdítsa. A német birodalom meg van győződve arról, hogy ezt a célt csakis akkor lehet elérni, ha tekintetbe veszik Magyarország és Bulgária revíziós kéréseit de elsősorban az Erdélyre vonatkozó, másodsorban pedig a Dobruzsára vonatkozó aspirációkat. Valamennyi jogos kívánságot egyensúlyi helyzetbe kell hozni. Ezzel a kérdéssel egyébként Budapesten, Bucarestben és Szófiában már foglalkoztak. A feltornyosuló nehézségeket valamennyi fél érdekében el kell távolítani és mindegyik félös központ jóakarásával a helyzet tisztázást nyerhet. A román-bolgár kérdés aránylag könnyebben elintézhető, főleg földrajzi szempontból és így az ügy végleges rendezése nem késik sokáig. Sokkal bonyolultabb azonban a román-magyar probléma. Ez abban leli magyarázatát, hogy Erdély néprajzi helyzete rendkívül komplikált és nem lehet úgy megalakítani a határt, hogy az egyformán megfeleljen az etnikai követelményeknek, valamint ugyanakkor a gyakorlati szükségleteknek.”

„Éppen ezért kívánatos — folytatja a lap — hogy az érdekelt felek ezt a kérdést nyugodtan, tapintatosan és hétkés szellemben vizsgálják felül. Nem Németország hibája, ha Románia a megoldási módozatban áldozatokra kényszerül. A párisi környéki békeszerződések Románia és Magyarország között olyan határt

vontak, amely a két ország közötti eljenteleket egyre jobban kimélyítette és ezáltal hozzáférhetővé tette a nyugati hatalmak politikai és bombasztó célkitűzései számára. Románia nagy szolgálatot tesz, ha igyekszik minden körülmények között elkerülni a konfliktus lehetőségét, habozás és halasztás nélkül oly megoldásnak alávetni magát, amely a praktikusság szempontjából is elfogadható. Másrészt a magyar követelések teljesítése annál is inkább könnyű, mert azok az igazságosság szelleméből fakadnak és számot vetnek a reális élettel, azonkívül a béke kedvéért feláldoznak nemzeti tradíciókat.”

A Frankfurter Zeitung cikkét, román fordításban Bucaresti minden számottevő napisajtóorgánuma teljes terjedelmében, feltűnő tipográfiával közölte.

Anglia is lemondott a versaillesi szellemről

Budapestről jelenti a DNB: A magyar sajtó hosszú cikkekben foglalkozik Angliának az erdélyi kérdésben elfoglalt magatartásával. A kormányhoz közelálló lapok, mint például az Új Magyarország megállapítják, hogy Anglia most világosan bebizonyította, hogy lemondott a versaillesi szellemről. Amit eddig Angliában a békeszerződések revíziójáról irtak, elfelejtették és Nagybritannia délkelet-európai állásfoglalását kizárólag a Németország és a tengely elleni politikája hatja át, pedig a tengely Délkelet-Európában a tartós béke és az egyensúly politikáját akarja megteremtteni.

Raoul Bossy római román meghatalmazott miniszter befejezte budapesti tájékoztatóit

Budapestről jelenti a Stefani Iroda és a Deutsches Nachrichten-Büro, hogy Raoul Bossy római román nagykövet, meghatalmazott miniszter, akit azzal bízott meg a kormány, hogy a tengelyhatalmakkal egyetértésben a magyar kormánytól tájékoztatót szerezzen a közvetlen román-magyar tárgyalások anyagára, helyére és időpontjára nézve, miután szerdán elhagyta Bucarestit a koradéutáni órákban a magyar fővárosba érkezett. A román meghatalmazott minisztert az esti órákban fogadta Teleki Pál gróf magyar kormányelnök, Csáky István gróf külügyminiszter társaságában. Az államférfiak megbeszélése egy félórásig tartott. Bossy meghatalmazott miniszter csütörtökön hagyta el a magyar fővárost és visszautazott Bucarestbe.

A craiovai tárgyalások

Szófiából jelenti a DNB, hogy a bolgár küldöttség, melynek teljhatalmu megbízatása van a román-bolgár közvetlen tárgyalások lebonyolítására, szerdán elutazott a bolgár fővárosból Craiovába. A küldöttséget Bozsiloff pénzügyminiszter vezeti Popoff külügyminiszterrel egyetemben. A román kormány megbízottai, Victor Cadere belgrádi román meghatalmazott miniszter vezetésével veszik fel a közvetlen tárgyalások fonalát.

Cáfolják Clodius dr. bucuresti-i utjának híreit

Bucuresti, Berlini tudósítójának jelentése alapján az Univesul azt írja, hogy a német sajtó továbbra is tartózkodik minden megjegyzéstől a délkelet-európai kérdésekkel kapcsolatban. Arról a hírről, amely szerint Clodius dr. a román kormányhoz szóló különleges küldetéssel Bucarestbe utazik, megállapítják, hogy nem felel meg a valóságnak és bi-

zonyos érdekelt propagandairodáknak tulajdonítják. Clodius dr. jelenleg Berlinben van és nem is akarják kiüldöztetni valamelyik délkelet-európai fővárosba.

A minisztere'nők tájékoztatta az erdélyi románság vezetőit

Bornemisa Sebastian dr. volt miniszter, Kolozsvár főpolgármestere még a múlt héten Bucarestbe utazott. Fővárosi utjáról Bornem-

Teljes önkormányzatot kapnak a németek a szlovák kormánytól

Pozsonyból jelentik: TISO dr. szlovák államelnök szalzburgi látogatása után a német népkisebbségi szervezet elnöke emlékiratot nyújtott át TUKA dr. miniszterelnöknek, melyben a német népkisebbség részére teljes politikai, kulturális és gazdasági önkormányzatot

isa dr. vasárnap tért haza. A főpolgármesteri hétfőn Radu Budistenu vallásügyi miniszter kolozsvári látogatása kötötte le, kedden pedig újra elfoglalta hivatalát. Kedden délelőtt kolozsvári munkatársunk felkereste a főpolgármestert és kérdést intézett hozzá, hogy mit végzett a fővárosban. A polgármester a feltejt kérdésre így válaszolt:

— Bucuresti-i utam tárgya nem tartozik a nagy nyilvánosság elé. Csak annyit közölhetek, hogy GIGURTU minisztere'nők ur magához kértte az erdélyi románság vezető személyiségeit, hogy tájékoztassa őket a lezajlott szalzburgi és római tárgyalások anyagáról.

— A városban az a hír tartja magát, hogy polgármester ur miniszteri kinevezés előtt áll. Igaz ez a hír, vagy sem?

— A miniszteri kinevezésről szóló hírről semmit sem tudok — fejezte be rövid nyilatkozatát Kolozsvár főpolgármestere.

Az aradi „Stirea“ tájékoztatója

Az Aradon megjelenő „Stirea“ augusztus 9-iki számában a délkelet-európai kérdés megoldásával kapcsolatban a következőkben foglalja össze a helyzetet:

— „A régi kontinens politikai köre nagy fontosságot tulajdonítanak Délkelet-Európa békéjének és a dunai államok közötti harmonikus együttműködésnek. Függetlenül attól, hogy mi a közvetve érdekelt államok kívánsága, bennünket elsősorban a mi országunk állásfoglalása érdekel. A mi álláspontunkról a következőket jelenthetjük ki:

— Mi románok mindig barátságot kívánunk Bulgáriával, barátságot, amely közös multunkon alapszik, valamint a jelen érdekein és a jövő előkészítésén. Ennek szellemében hajlandók vagyunk a köztünk fennálló vitás ügyeket likvidálni. Ezek a vitás kérdések azonban, amelyek mindkét részről nemzeti érdekekkel kapcsolatosak, áldozatokat követelnek. Emberi ész szerint nyilvánvaló, hogy ilyen, a népek lelkében gyökeredző visszahatások nem oldhatók meg egyoldalú áldozatokkal. Minden egyezmény egyenlő áldozatokat kell követeljen, vagyis engedményeket az egyik és a másik részről. Bulgária láthatta, hogy hajlandók vagyunk ilyen értelemben eljárni. Ennek bizonyítékát is szolgáltatottuk. Azt szeretnők azonban, hogy az ő részükről is hasonló készséget tapasztaljunk engedményeket illetően. Ez az egyetlen út, amely tartós meg egyezéshez vezet, amelyet ők és mi is kívánunk. Románia és Bulgária bármely pillanatban egyedül is megközelíthetnek, harminadik bekapcsolódással: éppen ezért kívánatos, hogy köztünk és közöttük a megbeszélések függetlenül attól nyerjenek lebonyolítást, hogy milyen aspirációk vannak másoldalról.

— Hasonló szellemben Románia meggyezésre akar jutni Magyarországgal is.”

A „Berlin-Rom-Tokio“ írja:

„A tengely politikája fokozatosan elfoglalja az angol terror helyét Délkelet-Európában“

A „Curentul“ legutóbbi számában a „Berlin-Rom-Tokio“ című, hivatalosnak tekinthető folyóirat következő cikkét közli:

— Évtizedeken át a délkelet-európai helyzetet állandó forrásban levő katlanéval hasonlították össze. Ez a vidék a gyávák réme, az intrikusok reménye volt és ugyanakkor egyik fontos pillérét képezte Anglia kontinentális politikájának. A „balance of power“ (erők egyensúlya) — vagyis a tisztázatlan helyzetek

és a lappangó feszültségek politikájában Angliának szüksége volt ilyen forrógó vidékekre, hogy azokat azután érdekei szerint használja fel az európai nagyhatalmak közötti küzdelemben. A néprajzi kérdések, a gazdasági válságok, a társadalmi problémák képezték egy-egy kerekét annak a politikai gépezetnek, amelyet „balance of power“ néven ismert a világ. Ebben a politikában a Balkán a bonyodalmak áldott térszékét képezte, Anglia itt a gyújtószinór politikáját folytatta

URANIA: Nagyfilm színháza, Tel.: 12-32. 2 FILM 1 MUSORBAN 5, 7.15, 9.30

I. DICK POWEL es ANITTA LOUISE
nevelő operettje:

Mindent a szerelemért

Legjobb UFA hirdető

II. WALLACE BEERY

Izgalmas kalandorfilmje:

Arizona tigrise

és ezt a gyűjtőszinort állandóan készen tartotta kész-
akarva robbanó állapotba hozott anyagok mellett. Egy-
szóval az állandó fenyegetés politikáját űzte.

— Semmi sem bizonyítja jobban azt a terrort,
amelyben Anglia a kontinentet tartotta, mint az a po-
litika, amelyet a tizenkilencedik és huszadik század-
ban a Balkánon folytatott. A névtelenségbe való bur-
kolódzás, a felelősségtől való menekülés és a minden
skrupulustól való mentesség, amellyel Anglia a konti-
nentet kezelte azzal a céllal, hogy hátrévet teremtsen
a maga önző tengeri uralma számára, a legjobban a
Balkánon domborodott ki. Csodálatos volt az a vak-
ság, amelynek következtében Franciaország Anglia
eszköze lett és amely csak a német birodalom elleni
gyűlöletével magyarázható.

— Franciaország katonai legyőzése után elve-
szett a jelentősége Anglia délkelet-európai befolyásá-
nak. Az angol-francia csoport által elfoglalt hely
amugy is tarthatatlanná vált, amikor az ausztriai és
a csehszlovákiai hídfő elfoglalása után megtörték a
Németország körül szoruló vashurkot.

— Az angol biztosítékok, amelyeket a „status quo”
fenntartására vonatkozóan adtak, az utolsó eszközt
képezték arra, hogy az állandó háboru magyát magá-
ban hordó feszült helyzetet fenntartsák. Ezeknek az
angol biztosítékoknak díctelen vége közvetlen kö-
vetkezménye Anglia és Franciaország bukásának és
eltávolodásának arról a vezetőhelyről amelyet álta-
lánoságban Európa és különösen a Balkán élén, be-
töltöttek. Most Anglia terrorpolitikájának, a gyűjtő-
szinor politikájának helyére — természetesen nem
válságjelenségek és nem a gyógyulás láza nélkül — a
tengely hatalmainak vezetése kerül, az a vezetés,
amely tudatában van felelősségének és amely a béke
nagy területének, valamint a kulturális és társadalmi
élet fejlődésének megszervezését célozza.

— A Balkán számára ez annyit jelent, hogy az ál-
landó forrásban levő katonai helyét boldog és alkotó
népek megbékült területe veszi át.

— A világgazdaság marxista és liberális eszmék-
ből fakadt megszervezése, amely a munkamegosztá-
son alapult, abszurd és veszedelmes volt, mert nem
létezett egy központi politikai vezetés és erős kato-
nai védnökség, amely összetartsa ennek a szervezet-
nek tagjait. Valóságos politikai és katonai anarchia
uralkodott, amely az uralkodó szabadkőműves és plu-
tokrata rétegek uralmát könyvtette meg. Az a nagy
gazdasági tér azonban, amelyet nemzeteként világos
vezetéssel és biztos védnökség alatt szerveztek meg,
olyan szervezet lesz, amely teljes mértékben megfelel
a valóságnak és a természeti feltételek által diktált
szükségleteknek, vagyis a térben és anyagforrásokban
meglehetősen korlátolt, de sűrű népességű Európa
szükségleteinek.

— Ez a szervezet a természetes szervezet. Ez a
huszadik század Európája, amelyet az angolok tartha-
talan ellenállása kifejlesztésében nem akadályozhat
meg. Mindenképp azonban nem akadályozhatja
meg az angol államiérzék patológikus nemtörődöm-
sége.

— A jelenlegi epizódok ellenére Európa folytatja
tisztogató munkáját. A tengely politikája fokozatosan
elfoqlalja az angol terror helyét és egyben a rend, a
bölcesség, a béke és az igazság biztosítékát nyújtja.

— Németországnak és Olaszországnak nem az a
szándéka hogy Délkelet-Európában az erőre az az ö-
skaratukra alapuló új rendet építsenek fel (bár ezt
megtehetnék): a tengelyhatalmak el vannak határo-
zva arra, hogy módot adjanak az érdekelt feleknek a
területi, néprajzi, érzelmi vagy más természetű ös-
szes függő kérdések közvetlen, egyszerű tárgyalások
újra történés, tehát saját maguk által való megoldá-
sára. Németországnak az a kívánsága, hogy megértés
úján szülessék meg az új rend, bölcösségre készletl
az érdekelt feleket. Németországot a gazdasági ténye-
zők által meghatározott közvetlen érdek fűzi a Bal-
kán hékéljéhez, fejlődéséhez és rendjéhez. Ez az ér-
dek addig tart, ameddig az érdekelt felek azon törek-
vélssel tartanak, hogy olyan rendszeri biztosítsanak
egymás között amely alkalmas a természetes, bécs
és tartós béke fenntartására.

— Ezt a célt tartós életi megoldással lehet elér-
ni nem pedig diplomáciai trükkökkel, nem reményte-
len elhatározásokkal sem pedig bizonyos történelmi
asztrációk szenvedélyével, bármennyire is tiszteltre-
mélják legyenne azok. Ez a cél megköveteli az új,
a jövő Európa elveinek, életjerejének és valóságának fel-
ismerését — felezi be fejtegetéseit az előkelő német
folyóirat cikkirója.

Az unitárius egyház őszi főtanácsi ülésén tartják meg a János Zsigmond emléknapot

Néhány héttel ezelőtt megirtuk, hogy az er-
délyi unitárius egyház nagyszabású ünnepséget ké-
zelt elő János Zsigmond erdélyi fejedelem születé-
sének négyszázadik évfordulója alkalmából.

A díszes ünnepséget az Unitárius Irodalmi
Társaság akarta megrendezni. Később azonban
módosult a terv és az évfordulót egyelőre csak
templomi ünnepséggel ülték meg. A nagyobb és
átfogóbb keretek között tervezett emléknapot
az unitárius egyház legközelebbi főtanácsi ülés-
ére ikatják be. A főtanács október, vagy pedig
november hónapban fog ülésezni Kolozsvárt. A
főtanácsi ülés keretében érkezők és felolvasá-
sok mellett majd a nagy erdélyi unitárius ural-
kodó életpályáját és szellemi örökségét.

Vezérkar és főzsfisztek nélkül áll a világ legnagyobb hadserege

Mennyit ér palójában az Egyesült Államok hadereje — Az általános védköte-
lezettség bevezetése sem segít sokat az általános heizyeten

Ha pár évvel ezelőtt valaki azt mondta vol-
na nyilvános helyen Amerikában, hogy az Egye-
sült Államok is behozza az általános hadkötele-
zettséget: nyomban bevítte volna az első rendőr
a legközelebbi elmeegógyintézetbe. Az, hogy
akarataik ellenére sorozóbizottság elé kényszer-
rthessék USA szabad polgárait, sőt az egyéni
jogok legsúlyosabb megsértésével hosszabb ka-
tonai szolgálatra, esetleg a háboruban való részt-
vétellel testi épségük, életük kockázatására le-
hessen kényszeríteni: olyan hihetetlenül hang-
zott volna, mintha valaki a rabszolgaság vissza-
állítását mellett akarna hangulatot kelteni. Hiszen
ezt nem merték megkísérelni a múlt világháboru
idején sem, amikor is csak

önként jelentkezőket soroztak, vettek be ka-
tonának s vittek a háboruba.

Még pedig igen magas zsolddal, végkielégítési
ígérettel s sok más anyagi előny kecsegtetésé-
vel. Amiből sok baj is származott, mert a vilá-
háboru „veteránjai” évekig zaklatták a kormá-
nyokat é fokozott követeléseik kielégítésére s
sok mindent ki is verkedtek.

Igaz ugyan, hogy a háboru alatt ez az ön-
kéntes jelentkezés rengeteg zaklatásra adott al-
kalmat. Sok helyen az erős, egészséges fiatal-
embereket kitétek állásukból, ha nem jelentkez-
tek „önként” s gyakran voltak uton-utófélen kí-
tósé „inzultusoknak, amiben főként a nők, az
ugynevezett evenge nem jeleskedett. Rájuk szól-
tak, hogy miért nem mennek a haza védelmére?
Az általános hadkötelezettséget azonban még
ekkor sem merték szöbáhozni.

Óriásit fordult a világ, hogy ez a világcsoda
mégis valóra válik Amerikában.

Az amerikai közhangulat rendkívül érdekes volt
a hadsereg kérdésében. Mig egyrészt rendkívül
büszke volt hadierőreire, fiatal történelmi hő-
seire és mai hadseregére is, főként flottáira,
tiszteire, addig a világháboruig általában le-
nézte a hadsereg zsoldos katonáit. S míg egy-
részt sehoh sincs olyan tulzó kultusza könyvelé-
ben, filmben a hősi multnak, főként a polgárihá-
borunak (amely valóban aránylag legvéresebb
háborúja volt a múlt századnak), továbbá a je-
lenlegi hadseregnek s különösen a haditengeré-
szetnek, addig oly kevés katonai egyenruhát se-
hol sem lehetett látni, mint ott. A katonák
ugyanis a kaszárnyában átöltöztek s évekig jár-
hat az ember abban a nagy birodalomban, amig
egyetlen egyenruhás katonával találkozik. A te-
reken egymasmellett emelvényeken szónokolnak
a hadsereg, a haditengerészet — Navy és Ma-
rine — külön-külön toborzói.

Igérnek füt-fát, nagy zsoldot, végkielégítést,
előnyöket annak, aki felcsap s a haditengerészeti-
tek a színes távoli világrészek érdekességeinek
költői hangulatkezelésével csábítják a kaland-
sabb hajlandóságúakat. Katonának leszerződteik
a külföldt is. A nagyközönség azonban mégis
lenézte a zsoldosokat. Az volt róluk a nyárs-
polgári fellegős, hogy dolgozni, szeretni, komoly
ember nem vállalja az ilyen furcsa foglalkozást.
A gyerekiátékok csodálatosan gazdag változatos-
ságából hiányzott az európai játékboltok ked-
ves attrakciója: a katonai egyenruha, a huszárló,
a játék-hadsereg is. Mert ott

még a gyermekfantáziát sem izgatta a kato-
nászkodás.

Micsoda óriási leiki átalakulásra kellett hát át-
mennie ennek a népnek, ha most mégis bevezeti
az általános védkötelezettséget?

Elégge idegenszerű volt az Egyesült-Álla-
mok katonai berendezkedése is. Volt az ötéves
toborzás utáni szervezett rendes hadsereg és
flotta. Még pedig meglepően kis hadsereg a je-
lentős haditengerészet mellett. A múlt század
végén e hadsereg még csak 25 gyalog, 12 lovas,
5 tüzér, 1 műszaki ezredből állt. Emellett min-
den állam saját nemzetőrséget szervezett, amely-

nek tagjait 1—2 hét alatt képezték ki, 1916-ban
ugyan e miliciák nemzeti gárda nevet kaptak és
a központi kormány befolyást nyert ez. állam
nemzetőrségek felett a szervezés, kiképzés, szol-
gálat, felszerelés egyöntetűvé tétele érdekében.
Azonban ma is idejétmúlt, életképtelen alakula-
tok ezek s legutóbb például a Kentucky állam
kormányzója által kinevezett sokszáz ezredes
rangját hatálytalanították. A derék kormányzó
ugyanis minden barátját megajándékozta ezen
ranggal.

Az USA haditengerészete s légi hadereje
azonban elsőrangú és fejlesztésére

csillagászati számú dollárokat költenek

Nem kétséges, hogy hatalmas lesz hadserege is
De mikor?! Mert katonákat lehet tízmillió s tö-
megekben fegyver alá állítani, fogyvert is lehet
óriási szériákban gyártani, vezérkari és törzs-
tiszteteket azonban nem, sőt gyakorlott alsóbb
tiszteteket és altiszteteket sem. Ami azonban embe-
rileg lehetséges: azt gyorsan el fogják érni, hi-
szén Amerika valóban a szinte képtelen lehetősé-
gek csodálatos hazája s mint ott mondják: Samu-
bácsi (Uncle Sam) mindent jól szokott csinálni,
amíhez kezd! Csak néha későn... K. A.

Főszolgabírák értekezlete a vármegyei prefekturán

Az aradmegyei prefekturán Ionescu
Juliu dr. prefektus elnökletével értekezletet
tartottak a megyei főszolgabírák. Az értekez-
leten több időszerű kérdést tárgyaltak meg.
Igy többek között az értekezlet határozata ér-
telmében megfelelő gondoskodás történik ar-
ról, hogy

a falusi kiskereskedők 1941. április elsejéig
szükséges petróleum-mennyiséggel lássák el
magukat.

Tekintettel arra, hogy a kiskereskedők nem
tudnak megfelelő mennyiségű petrolatumot fel-
raktározni, a falusi lakosságnak is már au-
gusztus hónapban kell beszereznie 1941. ápri-
lis elsejéig terjedő petrolatum-szükségletét.

Az arra rászorult vidékeknek tengerivel
való ellátása érdekében ugy döntöttek, hogy
a községi előljáróságok a szövetkezetekkel
együttműködve

a községek költségvetési felelősséget tengeri-
vásárlásra fordítják már most. Az így ös-
szesvásárolt kukoricát elraktározzák, majd
pedig olcsó áron eladják a lakosságnak. Az
összegyűjtött mennyiségekből fedezik a la-
kosság szükségletét a jövő buzatermésig.

Az értekezleten ezután a rekvirált állatok-
nak és járműeknek rekvirálási bónokkal való
megváltását ismertették. Ez olyképen törté-
nik, ahogyan azt az Aradi Közlöny szerdai
számának közgazdasági rovatában már kö-
zöltük.

A katonai összpontosítottak családtagjai
részére kifizetésre kerülő összegek előterem-
tése érdekében a községek felhatalmazást kap-
tak költségvetéseik módosítására.

Intézkedés történt a falusi iskolaszékek
költségvetéseinek összeállításairól is. A tani-
tók hilyán ezt a munkát a jegyzők vagy a pa-
pok végzik el.

Végül a megyei prefektus ismerette a meg-
jelentekkel az egészségügyi minisztérium azon
rendelkezését, amelynek értelmében

a szegénysorsu betegeket dímentesen keze-
lik a kórházakban. Az ingyenes kezelés a
községi előljáróság által kiállított szegénységi
bizonyítvány alapján történik.

CORSO 5, 7.15, 9.30

Nalunk 2 hatalmas premier és nem reprisfilm egy műsorban:

I. **ALOMA** Dorothy
Lamour

2 **Az alvilág réme** Akim Tamiroff,
Olair Trevor

Legújabb UFA híradó

Kritikus helyzetbe jutott a szomáliai angol haderő

Elfoglalta Zeila kikötőjét is a diadalmasan előnyomuló olasz gyarmati hadsereg — Tengeri csata folyik a Földközi-tengeren

Angol repülőgépgyárak a német légitámadások zápora alatt

Berlin. A német főhadiszállás jelenti: Egy tengeralattjárónk 3 felfegyverzett kereskedelmi hajót, 16 ezer tonna tartalommal elsüllyesztett. Repülőgépeink bombázták Chester és Island repülőterét az armstrongi Wickers-műveket, a yowilli repülőgépgyárat és Plymouth repülőterét. Aknákat raktunk le több angol kikötő előtt, azonkívül pedig Manchester és Dechester városokban is nagyobb mennyiségű bombát dobtunk le nagyobb károkat okozva. Mára virradó éjjel angol gépek Nyugat- és Északnémetország felett repültek el és Essen külvárosát, valamint Datteln közszékhelyét támadták. Egy csür

légett. Az anyagi kár jelentéktelen. Egy ellenes gépet lelőttünk.

Róma. Az olasz nagyvezérkar jelentése szerint Britt-Szomáli határán átlépve eljutottunk a tengerig és elfoglaltuk Zeila kikötőjét. Kelet-Afrikában sikeres bombatámadást hajtottunk végre Vladzvik légitámadó ellen és 3 angol gépet a földön elpusztítottunk. Egy angol vadászgépet légi harcban lelőttünk és több helyen tüzvészeket okoztunk. Massauanál és Dirdauánál visszavertünk egy ellenes támadást, amely igen csekély károkat okozott. A Földközi-tengeren egy teherhajó-karaván 2 hajóját felbontottuk.

Szuez felé tör előre az olasz támadás

Berlin. A Berliner Tageblatt mai cikkében az olaszok afrikai offenzívájával foglalkozik és megállapítja, hogy az Egyiptom felé irányuló olasz támadás a Szuez-csatornát akarja birtokba venni. Wevgand hadserege már nem létezik, így ez a támadás a legnagyobb reményekkel kecsegtet. Abessziniában az olaszok nagy támaszpontokat dolgoztak ki és állítottak fel a Szudán Kenya és Angol Szomáli elleni támadásokra, mert az angolok blokkolja Abessziniát teljesen csődöt mondott.

A külföldi sajtó a támadás jelentőségéről

Az amerikai nagy lapok vezércikkben foglalkoznak a most megindult olasz offenzívával és pontos értesüléseik szerint 250 ezer olasz katona áll készen a döntő támadásra.

A japán lapok hasábos cikkekben foglalkoznak az olaszoknak Angol-Szomáli és az Egyiptomi határ mentén megindított támadásaival. A japán lapok szerint az olaszok afrikai győzeleme könnyen eldöntheti az angol világhírdelm sorsát.

London. A Times katonai szakértője az afrikai olasz offenzívával foglalkozik és megállapítja, hogy Berbera kikötője az egyetlen fontos katonai pont. Odvenina és Hagomise hegyi utak mentén fekszik, ahol a páncélkoszik nem tudnak előrehaladni. A katonai szakértő szerint az olaszok két gyarmati hadosztályval, tüzéséggel és páncélosztagokkal vonulnak fel.

Az egyetlen visszavonulási út

Berlin. (Rador.) A német távirati iroda levelezője jelenti az arabiai Djifából, hogy Adenben katonai körök aggodnak a szomáliai brit hadsereg sorsa miatt. Az aden-i öbölbeli Zeilának olasz részről történt elfoglalása az angolokat váratlanul érte. A Zeila és Berbera közötti országút a tenger kivételével az egyetlen visszavonulási terep az angolok számára. Az olasz csapatok, amelyek Hargeisa városát elfoglalták, frontjukat jóval a városon túlra tolták előre. Adenben attól is tartanak, hogy Berbera 48 órán belül szintén elesik.

Az angol légiflotta ellenakciói

Londonból jelenti: Az elmúlt éjszaka néhány nagy bombavető repülőgép folytatta támadását Hollandia és Németország északkeleti részén levő tengeri támaszpontok ellen. A hollandiai Gilse-Rugen katonai repülőterén levő gépeket akkor érte támadás, amikor a magasba akartak emelkedni. Itt a repülők egy hangárt is felgyújtottak. Támadást intéztek a Hágától délre fekvő Ybenzug támaszpontjai ellen is. Megtámadták az Amszterdam mellett levő Schipollt és az Utrecht melletti Soesterberg repülőterét. Németországban a gladbachi repülőterét építelték a Düsseldorf melletti Rheydt légitámadó bázisát bombázták, ezenkívül a néhány kilométernyire levő krefeldi repülőteret felgyújtották. Bár a kód

A braziliai Victoria és Sandto városokbar a tenger felől hatalmas ágyulövéseket hallottak. Mint azt időközben a kikötőkbe beérkezett halászok elmondották, a nyílt tengerre kifutott „Alcantara” nevű angol hadihajó és egy német óriáscirkáló között tengeri harc fejlődött ki, amely még most is folyamatban van.

Egyszerűsítik Francia-Afrika közigazgatását

Vichy. Pétain tábornagy törvényrendeletet adott ki, melyben az afrikai francia közigazgatás egyszerűsítését önjátja keresztülvinni. Eszerint a rendelet kibocsátása napján megszűnt Francia-Afrikában a főkörmányszói és három kormányzói állás.

115 ezer francia hadifogoly szabadonbocsátását kérte Laval a német kormánytól

Genf. Vichyből érkezett jelentések arról számolnak be, hogy Laval miniszterelnök helyettes Abetz német követ útján arra kérte a német kormányt, hogy bocsásson szabadon 115 ezer hadifoglyot a termés betakarításáért végett.

Lemond rövidesen a török külügyminiszter?

Belgrád. A Vreme ankarai értesülése szerint Saracoglu török külügyminiszter rövidesen lemond. Lemondásának az oka az, hogy a német Fehér Könyv adatai politikai működését és szerepét leleplezték.

Marokkóban távozásra szolgáltattak fel az angol konzulátus tisztviselőit

Genf. A marokkói francia hatóságok felszolgáltatták a marokkói angol konzulátus tisztviselőit, hogy tekintettel a francia-angol diplomáciai viszony megszakadására, huszonnégy óra alatt hagyják el a gyarmati területet. A konzulátus több tagja már megérkezett Tangerbe.

Helyreállt a vasúti forgalom Franciaország és Délkelet-Európa között

Vichy. (Rador.) Franciaországból az Olaszország és Délkelet-Európa felé irányuló vasúti forgalom már helyreállt.

Rövidesen Spanyolország is belép az Anglia elleni háborúba

Newyork. A spanyol tengerészeti minisztérium rádióutasításában felszólította azokat a spanyol hajókat, amelyek idegen vizeken tartózkodnak, hogy a legrövidebb időn belül

semleges kikötőkbe fussanak be. Amerikai vélemény szerint ez az intézkedés azt jelenti, hogy Spanyolország rövidesen megüzeni a háborút Angliának.

Zsidók, félvérek és gyarmati illetőségek nem térhetnek vissza németek által megszállott területeire

Bern. (Curentul jelentése.) A Vichyben székelő francia kormány közleményt tett közvé, mely szerint a németek által megszállott területre zsidóknak, félvéreknek és gyarmatiaknak nem szabad visszatérni és jelenlegi tartózkodási helyükön kell maradniuk.

Egy nyári üdülőhelyre menekül szükség esetén az angol kormány

A Deutsche Allgemeine Zeitung — írja a Capitala — úgy értesül, hogy az angol kormány már ki is választotta azt a helységeket, ahová a német támadás esetén menekülni fog. A választás Harrogate északnyugat-angliai üdülőhelyre esett. Ez lesz — írja a német lap — az angol kormány Vichyje, ameddig éppen is tovább menekül Karadába.

Szabadságmozgalom indult Francia-Indokínában

Sanghai. Mint a Stefani-iroda jelenti, a japán expedíciós hadsereg egyik tisztje, aki bejárta Indokínát, igen érdekes nyilatkozatot tett a kínai lapoknak, amely általános érdeklődést keltett. A tiszt kijelentette, hogy Indokínában a franciák helyzete nagyon leromlott. Az a tény, hogy Franciaországot katonai

lag legyőzték, a francia hatóságok és tisztviselők tekintélyét erősen lerontotta. Sainálatos incidensek történtek már és mindjobban erősödik egy mozgalom, amely a bennszülöttek fel szabadulását követeli és megkérdőjelezi a franciák, hogy Franciaországban ebben a kérdésben sürgősen tegyenek intézkedéseket.

FORUM nyáron is nagy tilmeket játszik.

I. A SING-SING FOGLYA Izzalmas gangster-film Henry Willoxon és Marian Marshall. Uj UFA hirdető a legújabb és menyekkel.

A szünetben közkvánatra fellép az ARISSON-TRIO új műsorral. Előadások: 5. 7.15 és 9.30 órakor.

Ma szenzációs keitős műsor!

II. A Karneval királynője

Pazar jeggal ott, fultbemászó muzsika és sok humorral SONJA HENIE és RICHARD GREENE-el

Előadások: 5. 7.15 és 9.30 órakor.

ARADI KOZLONY

Aradon: 11-311. Szigonyalmi KOZLONY

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
ARAD, Sul. Reg. Maria No. 19.

Előfizetési árak:

Egész évre . . . 840 lei || Negyedéves 210 lei
Félévre . . . . 420 „ || Egy hónapra 70 „

A női hiszág örökéletű!..

Cheops, a gúlájáról nevezetes fáraó anyjának; Hetepheres királynőnek sírjában érdekes manikűrkészletet találtak. Minthogy a királynő Kr. e. mintegy 4500 évvel ezelőtt a készlet immár 6500 éves. A leírás szerint a készlet egy nagyobb és két kisebb csészéből, három négyzetes korbácyból, kerékvezű körömliszorító-ból, ráspoltyból és körömtisztítóból áll. Minden egyes tárgy tömör aranyból készült.

A körömtisztító szerszámok tehát kiállták az időpróbát. A hateraz év előtti dámkát még úgy használták, mint a mai hölgyek. Lehet, hogy néhai Hetepheres királynő is véresre festette manikűrözés után a körmet. Erre hézva nincsenek pontos feljegyzések. Az azonban bizonyos, hogy az alább ismertetendő két divatujítás, amelyek a női hisznyakra vonatkoznak, aligha lesznek oly időállóak, mint a manikűrkészlet. Senki se számítson arra, hogy a Nagyságos Asszony sírjában 6000 év múlva megtalálják majd a celofán-esztrómat, amelyről az alábbi divatújdítás számol be szakemberünk:

Az esős évszak komoly gondot okozott a hölgyeknek, akik nem tudták megvédeni kényes harisnyájukat a felreccsenő sártól. A napokban azután megjelent az első „esővédelmi” lábbeli. Néhány gondos divathölgy elegáns, könnyű kis celofán-szármat visel. Nem takarja el a szép lábat, a harisnya mégis sárpetykék nélkül marad.

Sokan ismét elővették már a nivar legzsernyűbb divatujítását, a térdharisnyát, amelyet díszkrét pillanatban még a mal ruhák is elfakartak. Elegendő azonban lépni egyet, hogy kivillanjon a meztelen térd és alatta a gumiszorító kis zokniszörnyeteg. Sőt, Merészebb hölgyek normális harisnyájukat úgy kor-szerűsítik, hogy laza hurkában legyűrűk s amíg térdig elegáns divatdámának látszanak, addig térdtől lefelé olyanok, mint — egy elfévedt turista”.

MEGHOSSZABBÍTOTTAK A NÉMET-SVAJCI ELSZAMOLÁSI SZERZŐDÉST. Berlijn-ből jelentik: Tekintettel arra, hogy a svájci-német gazdasági tárgyalások július 31-ig nem fejeződtek be, a két ország között fenálló elszámolási szerződést augusztus 15-ig meghosszabbították. A gazdasági szerződés megkötésére irányuló tárgyalásokat Berlijnben folytatják.

BARTHA IGNÁC KÉPVISELŐ BUCURESTI-BE UTAZOTT A POSTATAKARÉKPÉNZTÁRI BETÉTEK ÜGYÉBEN. Néhány nappal ezelőtt jelentették, hogy a kormány megváltoztatta álláspontját a régi magyar postatakarékpénztári betétek kifizetése ügyében. Eszerint nem készpénzben, hanem állampapirokban akarják kifizetni a betéteket. Bartha Ignác dr. magyar képviselő szerdán Bucarestbe utazott, hogy a kérdésben illetékes kormánytényvezőkkel tárgyaljon. A képviselő elutazása előtt a következő nyilatkozatot tette munkatársunknak: „Az fogom kérni, hogy a betéteket készpénzben fizessék ki, ahogyan erre néhány héttel ezelőtt határozott ígéretet és közlést kaptunk.”

UJ PÁPALI KAMARÁS TEMESVÁRON. Temesvári munkatársunk jelenté: XII. Pius pápa Plesz József temesvári kanonokot, a Temesvár-Belvárosi plébánia vezetőjét pápai kamarássá nevezte ki. A temesi egyházmegyének az újonnan kinevezetttel együtt összesen nyolc pápai kamarása van.

NEM NEVEZNEK KI IDEIGLENES TANAROKAT AZ IDÉN. Bucurestiből jelenté a Rador: A nemzetnevelésügyi miniszterjumban elhatározták, hogy 1940-ben nem neveznek ki ideiglenes jelleggel tanárokat.

NEM SIKERÜLT TUDNI SZATMÁR VÁROSÁNAK HZENEGYEZER LITERNYI BORKÉSZLETÉT. Tudósítónk jelenté: Szatmár városának tízegegyezer liternyi borkészlete, amelyet saját szőlőjében szüretelt, nyilvános árlejtésen került volna eladásra. A legjobbet ígérő 12,25 lejt ajánlott a bor literjéért. A város azonban kevésnek találta az összeget s az árlejtés eredményét megsemmisítette.

A temesvári Magyar Népközösség elnöke a helytartóságon. Kakuk János dr., a Magyar Népközösség hánsági tagozatának elnöke tegnap megjelent a királyi helytartóságon, ahol felkertes-te Ciupe Gheorghe dr. helytartósági vezértitkár-tal, akivel különböző a temesvári és hánsági magyarság érdekeit érintő ügyben folytatott megbeszélést. Szóvátette a magyarság több kívánságát, többek között a vasutasok áthelyezésének ügyét is. A vezértitkár kijelentette, hogy ebben a kérdésben nem járhat el, mert nem tartozik a helytartóság hatáskörébe. Az egyéb előadott panaszok ügyében ígéretet tett, hogy azokat megvizsgálja.

UJ LETARTÓZTATÁSOK VÁRHATÓK A DEVIZACÉMPÉSZÉSI BÜNYGYBEN. Bucurestiből jelentik: Az újovi hátes számu vizsgálobírói hivatal tovább folytatja a vizsgálatot a nagy port felvert devizacémpészési ügyben, amelyre, mint ismertetés, Deutsch Aladár és mások vártak belekeverve. Intézkedés történt, hogy Ellenbogen Marcellt, aki Dobrudzsában katonai szolgálatot teljesít, haladéktalanul a fővárosba szállítsák. Valószínűnek látszik, hogy ulabb letartóztatások lesznek.

BEETHOVEN ZONGORÁJÁT KIJAVITOTTAK. Beethoven zongorája, amelyet a nagy művészikus 1803-tól 1825-ig használt, évtizedek óta a bécsi „Öt évszázad zongorája” című zenei kiállításon látható. A kiállítás rendezőse most kijavíttatta a híres zongorát, úgy hogy azon játszani is lehet.

A nemzeti szocializmus elveti a párbaj intézményét

Még régebben kijelentette Buch birodalmi vezetője, a nemzeti szocialista párt legfelsőbb pártbizálya, hogy a becsületről és a becsület védelméről vallott nemzeti szocialista felfogás a párbajt nem tartja alkalmas eszköznek a becsület megvédésére. A közösség feladata, hogy valamely tagjának megsértett becsületét helyreállítsa, Buch beszéde első lépése volt egy hivatalos párbajellenes mozgalomnak.

SZEMÉLYVONAT ÉS TEHERVONAT ÖSSZEÜTKÖZÉSE. Az arad-nagyszalonjai személynovat Simánd állomáson beleszaladt egy ott vesztelő tehervonatba. Néhány vasutas könnyebben megsérült, az utasok testi épségében nem esett kár. A közlekedést a pálya rendbehozataláig átsszállással bonyolították le.

Használt, de jókarban levő
prizmás látcsövet
készpénzért KUN szaklászó-z. Arad,
v. s. z. k. KUN Bul. Regina Maria 10.

MAMMUTFOG-LELET BUCURESTI MELLETT. Nifon G. Ion nyugalmazott iskolafelügyelő, Bucuresti környékén őskori feltedezéseket tett. Az ásatásokat végző tudósok sikerült kimutatni, hogy Bucuresti mellett, a külső városrészeknél, 10-14 méter mélységben, homokos rétegben számos — minden valószínűség szerint mammuttól származó — szemfog található. Nifon talált is ilyen szemfogakat, melyeknek súlya több, mint három kilogramm volt. Továbbá másfél méter hosszú szárvak, kar-hosszuságú fogak, különböző csont részek szerepelnek a leletek között. A megállapítások szerint a leletek a diluvium előtti korszakból származnak, vagy több évtizedek óta fekszenek elásva a Baragan földjében.

Költözési ok

A bohém újságírója a művészkávéházban, hogy eisején kiköltözik albérleti szobáiból.
— De, hiszen alig óár hete, hogy beköltöz-tél és máris kiköltözöl? — kérdik tőle.
— Kénytelen vagyok, — mondja a bohém — a háziasszonyom roppant anyagias.
— Hogy-hogy?
— Folyton a lakbérhátralékomat emleget.

Örökhaló any.

Örökmozgó szől

Két ritka eset köti le az amerikai orvosok figyelmét. Az egyik egy kis háfoméves lányka, aki már 15 hónap óta megszakítás nélkül iszik. Az orvosok mindent elkövetnek, hogy felébresszék, azonban kísérleteik mindaddig kudarcra jutnak. A kis Maxine Yarrington lágráhyllt szemekkel fekszik ágyacskájában és semmihírol sem tud, ami körülötte történik. A legérdekesebb az, hogy a gyerek nagy-szerűen fejlődik és erősebb és egészségesebb még az egészséges barátinól is.

A másik eset ennek éppen az ellenkezője. A Florida állambeli Ocalában él Howard Stillman, aki nem tud aludni, mert folyton beszél. Tizenegy nap-pal ezelőtt kezdett el beszélni és azóta egy pillanatra sem hallgatott el. Az orvosok számítása szerint legfeljebb még egy hétig bírhatja ki a folytonos beszédét és ha azalatt nem tudják elállítani a szavát, a szerencsétlen emberre biztos halál vár. Ameriká-ban már történt egy hasonló eset, amikor egy hat-taleMBER kezdett el ugyanis beszélni de az orvosok nála hamarosan megállapították, a baj oka az, hogy a líu nagyon rosszul volt táplálva és zonos táplálással sikerült is a nagyobb bajnak elejét venni. Stillman esetében, sajnós, ilyen gyógyításra nem lehet számítani, mert már 44 éves és a legjobb akara-rai mellett sem lehet azt mondani, hogy rosszul állt lett volna. A különös betegséget az orvosok sze-rint az okozza, hogy agyának az a része, amely a beszédét szabályozza, heveny gyulladásban szenved.

A nagybányai világhírű festőiskola sorsa. Nagybányai. A nagybányai festőiskola, helyzete egyre válságosabb. A festőművészek között ugyanis nagyobb ellentétek merültek föl a festőtelepen lévő műtermek behatárolása körül. A mint egy 20-25 főnyi festőművészeknek nem elegendő a rendelkezésérfé álló műtermek száma és míg a beharok folytak, az iskolában szünetelt a tanítás. Ilyen körülmények között a városvezetőség úgy határozott, hogy a festőiskola irányítá-sával az Astra román közművelődési egyesület bizza meg. Ez a terv márt nem uikeletű. Más-fél évvel ezelőtt is híre járt annak, hogy az Astra veszi oltalmába a festőiskolát, de akkor a tárgyalások és a tervek leledésbe merültek. Most azonban az ezirányú megbeszélések folva-matban vannak.

Hevben-mozgósítottak figyelmébe! A vá-rosi MONT-iroda felszólítja azokat a helyben-mozgósított személyeket, akik erre vonatkozó mozgósítási cédulájukat a Mezőgazdasági Kama-ránál kapták, hogy haladéktalanul jelentkezzenek a MONT-irodában.

ÉRDEKES ÖRÖKBÉFOGADÁSI KÉRE-LEM. Az illovi törvénytészekhez érdekes adóp-tási kérelmet terjesztettek elő. Gh. N. Capitanianu, aki az ankarai román követség taná-esosa és görögkeleti vallásu, adóptálni akarja Frederich Gross Röll méfnök Székelyudvarthelye szüetett. Ankarában lakó feleségét, férjével együtt. A mérnök feleségének szülei — Liebermann és Nentreb Janka — román katóli-kus vallásuak és ausztriai illetőségűek. A ké-rest határozathozatalá végezt az illetékes hiva-talhoz továbbították.

AZ ELÁTKOZOTT TOMISLAV. Belgrádij távirat közli, hogy a Tomislav 10 ezer tonnás jugo-szláv kereskedelmi hajó kapitánya a parancsnokl szobában fejbejette magát és meghalt. Az öngyilkosság a jávai vizeken történt. A parancsnok a harmadik, aki önkézzel vetett véget életének a Tomislav hajónak ugyancsben a paránesnoki szob-bájában. Tekintettel arra, hogy a hajó személy-zete nem tudja okát adni a kapitány öngyilkossá-gának, azt hiszik a babonára hajjamos tengerészek, hogy a hajó el van átkozva.

JENKINS AMERIKAI GÉPKOCSI-VEZETŐ MEGDÖNTÖTTE AZ IDŐTARTAMI VILÁGREKOR-DOKAT. Meglepő teljesítményt ért el Floridában Jenkins amerikai gépkocsivezethző. Jenkins 700 ló-erős gépével megszakítás nélkül 24 órát száguldott a floridai versenypályán. 6256 kilométert és 307 métert léve meg, ami azt jelenti, hogy a kilométe-renként átlagos sebesség legmagasabb óka 304 leg-átlagosnyabn jóka pedig 260 kilométer volt óránként. Ezzel a teljesítményével az amerikai versenyző le-verte az eddigi összes csúcsteljesítményeket.

Dr. Széle Károly hór- és némbetegségek szakorvosá hazaérkezett. Bl. Reg. Ferdinand 31.

Megindul a Népközösség szövetségi tanfolyama is. Részletesen beszámoltunk a Magyar Népközösség-ál megindított képzőművészeti tanfolyam megnyitá-sáról, melynek keretében a rajz, festészet, szobrászat és kerámia tananyagát már tanítják. A beírvetési szö-vészet tanfolyam az előkészítő munkálatok befejezése után, augusztus 12-én, hétfőn veszi kezdetét. A szö-vészet tanfolyamot az iparművészet és háziipar min-den ágazatát fogják tanulni az erre jelentkezett hall-gatók a műteremben felszerelt modern szövszéken. A szövetségi tanfolyamra jelentkezni lehet a Népközös-ség Iosif Vulcan-ucca 12. alatti központi irodájában, míg a tanfolyamok az Episcopiei-ucca 28. első eme-letén levő műteremben tartanak.

Gafencu moszkvai követ hivatalos bucsuztatása

Bucurestiből jelentik: Grigorie Gafencu, Románia új moszkvai követe és felesége szerdán este Moszkvába utazott. Az északi pályaudvaron bucsuztatásukra megjelent Szovjetország, az Egyesült Államok, Bulgária, Jugoszlávia és Görögország bucsuztatói követe, jelen voltak még a külügyminisztérium vezető tisztviselői, Vasile Stoica, Románia földművelési miniszterének és mások.

Constantáj jelentés szerint Gafencu és felesége a Regele Carol nevű hajón az éjjeli órákban Oroszország felé vették útjukat.

Szabályozták a liszt és a kenyér árát Aradon

A város gazdasági hivatala csütörtökön adta ki a 12. sz. rendeletét, amellyel a liszt- és kenyérréteket szabályozza. A rendelet hivatkozik az elmúlt év november 16-án megjelent 4099. sz. törvényrendeletre, amely a Monitorul Oficial november 18-iki 268. számában jelent meg és augusztus 9-iki hatályai a következők: liszt- és kenyér maximális-árakat szabja meg:

LISZTÁRAK: a) 4. sz. lisztből lei 12.50, b) 6. sz. liszt lei 9.50, c) 6. sz. liszt lei 7.50, d) 7. sz. liszt lei 6.50, ab malom, vagy raktár, vagy pedig üzletekben.

KENYÉRÁRAK: a) 4. sz. lisztből készült kenyér lei 12.50, b) 5. sz. lisztből készült kenyér lei 10.50, c) 6. sz. lisztből készült kenyér lei 8., d) 7. sz. lisztből készült kenyér lei 6.50.

A rendelet még közli, hogy az összes 8. sz. rendeletben foglalt egyéb maximális árak változatlanul érvényben maradnak.

== Vis major nem ok a betegsegelyzo il etek betemlizetesere. A desi betegsegelyzo penztar buntetessel suította az egyik kerületbe tartozó iparvállalatot, mert a betegsegelyző-díjakat késedelmesen fizette be. A büntetés megsemmisítése érdekében a vállalat a pénztár mellett működő felebbezési bizottsághoz folyamodott. A cég beadványában vis-majorra hivatkozott, azzal az indoklással, hogy a díjakat a koncentráció miatt nem fizethette be. A bizottság az érvelést elfogadta és a büntetési jegyzőkönyvet megsemmisítette. A betegsegelyző pénztár a határozat ellen a központi bizottsághoz folyamodott fel, ahol azzal érvelt, hogy a vállalat által hivatkozott ok nem alkalmazható és a felebbezési bizottság jogtalanul megsemmisítette a kivetett büntetést. A pénztár hivatkozott arra, hogy a vis-major csak magánfelek között történő megállapodások esetében alkalmazható. Ha azonban olyan esetekben, midőn a kötelezettség törvényes előírásokból, illetve törvényes kötelezettségekkel származik, a vis-major nem képez felmentést a törvényes rendelkezés következményei alól. A központi bizottság az érvelést elfogadta és a kerületi felebbezési bizottság döntését megsemmisítve, a büntetést helyben hagyta.

== Vakmerő betörés Temesváron. Temesvárról jelentik: Az éjszaka vakmerő betörés történt Temesváron. Nothoff Miklós festékeskedő üzletének bejárata fölötti világítóablakon betörő hatolt be, aki a raktárban 11 ezer leit, míg az üzletben 18, vagy 20 ezer leit zsákmányolt. A pontos összeget azért nem lehetett megállapítani, mert a betörő olyan alapos munkát végzett, hogy a kasszaegyzéket is magával vitte. Hír szerint a rendőrség a betörés ügyében már biztos nyomra jutott.

== Tizenhét lei a nullásliszt Szatmáron. Szatmáron a lisztkezelő kifogyott s emiatt a csekek átmenetileg két napra beszűntették a sütetést. Három hét alatt különben a liszt ára Szatmáron 40 százalékkal emelkedett, úgy hogy a nullásliszt költsége 18 lei. Szatmár város árelenőrző bizottsága egyébként tegnap, előtt új hatósági árakat állapított meg. A nullásliszt árát nem maximálták. Kettős számú fehér liszt 13.50 lei, 5-ös számú félbarna liszt 12 lei, 6-os számú barna liszt 9 lei, fehérkenyér 13 lei, félbarna kenyér 11.50 lei, barnakenyér 8.50 lei. Ezek mind kiskereskedelmi árak. Amint láthatjuk, a város lényegesen emelte a liszt- és kenyérréteket. A továbbiak következők: 1. oszt. marhahús 32 lei, II. oszt. marhahús 28 lei, bivaly, hús 20 lei, juhhús 19 lei, borjúhús 36 lei, sertéshús 40 lei, zsirszalonna 52 lei, sózott szalonna 56 lei, hál 58 lei, olvasztott zsír 60 lei, füstölt szalonna 58 lei kilogrammonként. A hushoz csak 10 százalék csontot szabad mérni, a sertéshús árát tehát leszállították. Balok vannak a liszt- és kenyérelállítás körül Nagyváradon is. A nagyváradai élelmiszeri cégek kiküldöttjei a papokban megjelentek a polgármester előtt és kérték, hogy járjon közbe illetékes helyen a liszt- és kenyérelállítás biztosítása érdekében. Miután Nagyváradon nem lehetett lisztet és búzát kapni és liszthiány veszélyeztetni a kenyérelállítást.

== A Magyar Népközség kérelme a magyar közönségre. A Magyar Népközség aradvárosi szervezetének elnöksége a megindított képzőművészeti tanfolyammal kapcsolatban azzal a kérelemmel fordul Aradváros magyar közönségéhez, hogy a minden lakásban található elhasznált szövet, nőruhákat, maradékok, háló, harisnyák, stb. anyagokat a szövészeti tanfolyamra felhasználás végett beküldeni szíveskedjenek. Ezekből az anyagokból a szövészeti tanfolyam hallgatói modern, művészi kivitelű szőnyegeket, terítőket, falvédőket, stb. fognak készíteni. Tekintettel arra, hogy a szövészeti tanfolyam hétfőn veszi kezdetét, kívánatos, hogy az adományokat a fenti anyagokból mielőbb küldjék be a Iosij Vulcan-uca 12. szám alatti központi irodába, ahol azokat elismervény ellenében átveszik. A nemes célra felajánlandó anyagokért előre is köszönetet mond a képzőművészeti tanfolyam vezetője.

Elcserelném 1 millió leit érő brassói házamat ugyanolyan értékű házzal Aradon. Cim a kiadóban.

== Reklem, Vasárnap, augusztus 11-én délelőtt 11.45 órakor az aradi görögkeleti katedrálisban rekviemet tartanak az aradi állambiztonsági hivatal egykori tisztviselőjének, Bugnariu Ioan-nak emlékezetére. A rokonság, barátai és tisztelői kérik összes ismerőseit a most egy esztendőre elhunyt tisztviselőnek, hogy minél nagyobb számban jelenjenek meg a templomban.

58-szor kötött házasságot és minden feleségétől elvált

Az egyik londoni lap feltűnő cikket közöl egy Artenoff nevű orosz férőről. A lap szerint Artenoff, aki derék és jólmegtermett férfi, öt év letöltése alatt nem kevesebb, mint 58 házasságot kötött. Mind egyik feleségét a törvényes előírásoknak megfelelően vette el és el is vált valamennyitől. Artenoff tehát átlag minden hónapban feleségét cserélt. A legérdekesebb az 58 házasságban az, hogy Artenoff valamennyi feleségének gyereke született. Az anyakönyvi statisztikában példátlan eset, hogy egy apától öt év alatt 58 gyerek szülessen. A lap nem közöl semmit arról, hogy mindezt kitűntették-e a derék Artenoffot.

== Herczeg Ferenc két új szindarabot ír. Budapestről jelentik: Herczeg Ferenc, a magyar irodalom doyen-je hadacsontyú kurájában többi a nyarat és két darabon dolgozik egyszerre. Az egyik történelmi dráma, amelye, már az elmúlt évadban be akart mutatni a Nemzeti Színház, de Herczeg Ferenc, betegsége miatt, nem tudta befejezni a kéziratot. A darab címe „Zrínyi Ilona”. A kézirat nagyjából már készen van és egészen bizonyos, hogy a Nemzeti Színház az idei évadban műsorra tűzheti. A másik darab, amelyen a kitűnő író dolgozik, társadalmi színmű. A címe: „Tilla”. Ez is elkészül a jövő évadra és a tervek szerint a Nemzeti Színház kumaraszínházára fogja bemutatni.

A nap humora

— Vigyázz erre az emberrel! Detektív!
— Honnan tudod?
— Az előbb elloptam a pénztárcáját és benne találtam a személyazonossági adatait.

Pincér: Kéremalássán, ennél az asztalnál az előbb még egy idős ur ült egy kislival. Nem tetszik tudni, hová lettek?

Vendég: Az idős ur meghalt amíg az ebédre várt, a kislíj — én vagyok.

== A „BOHN” TEGLAGYAR VEZÉRIGAZGATÓJA MEGBOCSÁTOTT MERENYLŐJENEK. Zsombolyáról jelentik: A tavasz folyamán véres dráma játszódott le a zsombolyai járásbírósgályosóján. A gyár szolgálatából elbocsátott Liptay Márton munkavezető kezében disznóölő késsel rárohant Undis Mihály vezérigazgatóra és egyetlen késszurással súlyos sebet ejtett rajta. A mérénylőt elfogták, a vezérigazgató pedig műtétet hajtottak végre s úgy látszott, hogy nem lehet megmenteni. Letartóztatása után a merénylő munkás eladta, hogy járandóságáért beperelte a gyárat, de a vezérigazgató hamis ürüggyekkel a tárgyalásokat mindig elhalasztotta s ezért elhagyta róta, hogy megöli az igazgatót. Most ebben az ügyben érdekes fordulat következett be. A vezérigazgató súlyos sérüléseiből felgyógyult s elhagyta, hogy jóváteszi tévedését. Ügyvédje útján közölte a vizsgálati fogságban lévő munkavezetővel, hogy megbüntetését nem fogja kérni, ugyanakkor pedig a munkás családjának élelmét, pénzt küldött s azóta is rendszeresen gondoskodik róluk, a fogságban lévő merénylőt is élelmiszerekkel látja el, sőt részére védőügyvédrol is gondoskodik.

ELVESZETT. Azon három férfi, ki szerdán este 9 órakor a 41. számú bérkocsin a vasúthoz hajlatott, kérik a kocsiban felejtett adataikat adja le jutalom ellenében Schwarz Simon fial oegnel, Aradon.

A legfelsőbb szovjettanács határozatai

Moszkva. (Rador.) A Tass-iroda jelentik: A legfelsőbb szovjettanács egyhangulag elfogadta az elnök által beterjesztett törvényrendeleteket az új szovjet-köztársaságok bekapcsolódására vonatkozóan. Egyszersmind elfogadták azt a törvényrendeletet is, amellyel Vorosilovot, a népbiztosok tanácsának alelnökévé és a nemzetvédelmi tanács elnökévé nevezték ki, mely utóbbi tisztség a népbiztosok tanácsának elnökétől függ. Hasonlóképpen törvényrendeleteket hagytak jóvá több szovjet személyiségnek népbiztos tanácsstaggá történő kinevezésére vonatkozóan. A törvényhozó testület két házának ülészakát, ezzel lezárták.

Visszaérkeztek az országba a bugazi szanatórium betegei és orvosai

Constanta. A „Peles” nevű gőzös fedélzetén csütörtök délben 12 órakor megérkezett a constantai kikötőbe a bugazi szanatórium 230 betege és a szanatórium orvosi személyzete. Ugyanezen hajóval érkezett 33 svájci család is. A betegek egy részét a tengerparti szanaszatóriumokban, Carmeh Sylvában és Mangaliaiban helyezték el.

Julius Streicher él

Berlinből jelentik a DNB: Az elmúlt nap folyamán híre terjedt, hogy a Stürmer főszerkesztője, Julius Streicher elhunyt. Amint illetékes berlini híroírás a DNB után jelelti, a hír, tévedés folytán került a közneurolopi távirati irodák jelentései közé: az általánosan ismert nevű német közíró makkegészséges.

Hadianyagszállító vonat robbant fel Délfranciaországban

Genf. Augusztus 3-án, mint az most kiderült, borzalmas robbanás történt a délfranciaországi Miramas városka vasútállomásán. A pályatesten ugyanis több municiós vagon állott melyek egyikeben eddig még ki nem derített okból robbanás történt. A robbanás következtében tűz ütött ki s a lángok felgyújtották az összes municiós vagonokat. A szerencsétlenség nagy arányúnak dacára csak 20 súlyos sebesültje van a robbanásnak. A sebesültek nagy része vasúti alkalmazott. Az anyagot kár igen nagy.

Bányakatasztrófia Jugoszláviában

Belgrád. A lakevezinai szénbányában egy tárna beomlott és 5 munkást maga alá temetett. Három közülök szörnvetthait, kettő súlyos sérüléseket szenvedett. Kraljevóából érkeztek segélycsapatok a bányva üzemenek helyreállítására.

== ÖLCSŐBB LETT A MARÓSPARTI SÉTÁNY ULÓJEGY-DÍJA. Aradváros vezetősége elhatározta, hogy a marósparti ülőhelyek legv-díját 2 leiről egy leura szállítja le.

== Kopjafát kapott a már harmadik éve halott Balázs Ferenc mézőkői tiszteletes, az ismert író. Még halála előtt jóval meghagyta, hogy a mézőkői temetőbe temessék és fejéhez kopjafát állítsanak. Es most elkészült a kopjafa... Százúsz esztendősgy fa törzséből faragták hível, a mézőkői ácsmesterek. Hosszu hetekig dolgoztak, véstek, faragtak rajta, amíg egy elkészítették, ahogyan Debreczeni László iparművész és régész tudós. Balázs Ferenc barátja megállíod n és megtervezte. Mástkülönbén Debreczeni László tervezte a festőien szép unitárius templomot és a paplakot is. Aztán Balázs Ferenc tisztelettel együtt szépen kifeszítették, kicsinosították a két hajléköt, úgy hogy az idegenek még ma is és sok időn keresztül csodájára járnak... Balázs Ferenc szeme és lelke nem sokáig örvéndhetett a földi szépségeknek s elment — a „fög alá”... Most pedig ott áll fejénél a három méter magas, díszes és mégis megrázóan egyszerű kopjafa. Mindössze ennyit véstek rá: „Balázs Ferenc pap, 1901—1937.”

INSPEKCIÓS GYÓGYSZERTÁRAK:
FÖLDES gyógyszertár, Str. Eminescu,
KÁRPÁTI gyógyszertár, Bul. Reg. Ferdinand,
ROZSNYAI gyógyszertár, Piata Avram Iancu

Adakozzunk a magyar közművelődésre! A Magyar Népközösség könyvtára minden magyarnak rendelkezésére áll díjtalanul, A tárgymutató elkészítése előtt könyvadományok szives beküldését kérjük a Iosif Vulcan ucca 12. szám alatt levő Központi Irodába

A zeneadó késedelmes kifizetéséért nem hatvan, hanem tizezer lei büntetés jár

A pénzügyminisztérium leiratot intézett az összes pénzügyigazgatóságokhoz, hogy megállapítása szerint az ország egyes vidékein, amikor a zenével rendelkező fogvasztási helyiségek tulajdonosai ellen kihágási jegyzőkönyvet vesznek fel azon a címen, hogy nem fizetik előre a zene utáni látványossági illetéket, általánosságban a látványossági adótörvény 75-ik szakaszának a) bekezdésében foglalt 60 ezer leies bírságot alkalmazták és ezenkívül a látványossági adót is behajtják. A minisztérium figyelmezteti a pénzügyigazgatóságokat, hogy a törvény értelmében a 60 ezer leies bírság csak olyan esetekben kerül kivetésre, amikor nyilvánvalóan megállapították, hogy valamely zenével rendelkező fogvasztási helyiség tulajdonosa különböző fonalatokkal részben vagy egészen ki akarja

vonni magát a látványossági illeték fizetése alól. A törvény értelmében a látványossági illetéket előre kell fizetni ugyan, de ennek elmulasztása még nem minősíthető adókihágásnak oly értelemben, hogy az érdekelt fél ki akarta volna vonni magát az adófizetés kötelezettsége alól. Ilyen esetekben tehát nem a törvény 75. szakaszának a) bekezdésében előírt 60 ezer leies bírságot, hanem az ugyanazon szakasz k) bekezdésében foglalt 10 ezer leies bírságot kell kivetni. Viszont tekintettel arra, hogy a törvény értelmében a látványossági illeték tíz naponként előre fizetendő, azok, akik néhány nappal késedelemmel vagy pedig a pénzügyigazgatóság által kibocsátott idézésben megállapított időpontban fizetik ki a zeneadót, nem mentesülhetnek a 10 ezer leies bírság alól.

SPORT KÖZLÖNY

A Venus és a Rapid is megkezdte az edzéseket Bodola nagy formában

Bucuresti. A Venus és a Rapid tegnap szintén megkezdte már az edzéseket és míg a Venusnál csak kondíció- és labda-edzést tartottak, addig a Rapid már kétkanura is játszott. A Venus edzéséről még sokan hiányoztak, így David, Sfera, Negrescu, Lupas és Orza, de a többiek, különösen Bodola, máris nagy formáról tettek tanúbizonyságot. Bodola teljesen kiheverte Belgrad-

ban elszenvedett sérülését és nagy kedvvel végzte a gyakorlatokat.

A Rapidnál két 9-9 tagú csapat játszott egymás ellen és az összeállítások érdekessége volt, hogy Auer hátvédet, Sipos fedezetet, Negru csatárt, Rasinaru pedig szélsőt játszott. A mérkőzés 2:2 arányú döntetlennel végződött Negru és Bogdan illetve Radu Florian (2) góljaival.

Szabó László a Gloria új edzője

A Gloria vezetősége, mint megírtuk, Braun Kálmánnal, a Juventus volt kiűnő edzőjével folytatott tárgyalásokat, de ezek Braun akadályoztatása miatt nem vezettek eredményre és így a Gloria Szabó Lászlót, az ATE majd a Gloria kitűnő volt csatárjátékosát kérte fel az edzői teendőik ellátására. Szabó már a jövő héten megkezdte működését, miután a Gloria keddre edzésre hívta egybe a játékosokat.

Jövő héten játszik csak edzőmérkőzést az ATE

Az aradi munkáscsapat vasárnap még nem játszik edzőmérkőzést, csak kiadósabb — valószínűleg kétkapus — edzést tart, míg az első edzőmérkőzésre, valamelyik disztriktbeli ellenfél ellen, a következő vasárnap kerül csak sor.

O Meghalt Morariu Silvia az AAC fiatal tenisz-játékosnője. Súlyos csapás érte az AAC tenisz-szakosztályát: egyik legtehetségesebb, fiatal női játékos, a 15 éves Morariu Silvia szerdán agyhártyagyulladásban meghalt. Temetése csütörtök délután ment végbe nagy részvétel mellett és a gyászszertartáson az atléták tenisz-szakosztálya teljes számban megjelent, hogy elbúcsúzzék az egyik legszimpatikusabb és legtehetségesebb fiatal teniszjátékosnőtól.

O Az AAC csapata vasárnap délelőtt az AAC-pályán a Kolping ellen edzőmérkőzést bonyolított le, 10 órai kezdettel. Az AAC a következő játékosokból állítja össze csapát: Faragó, Régnér IV., Rékási III., Egresi Matyók, Komjáthy I., Komjáthy II., Miklósi, Nagy, Péntes, Weil, Zsebheázi.

O Kisorsolták a kerületi bajnokság mérkőzését. Az alkerületi sportszövetség csütörtökön este a Gloria-pályán kisorsolta a kerületi bajnokság mérkőzéseit. A sorsolást holnap közöljük. A bajnokság augusztus 25-én veszi kezdetét és november 17-én ér véget.

O Transilvania—Hakoah edzőmérkőzés az Unirea-pályán. Vasárnap délelőtt 10 órai kezdettel az Unirea-pályán a Transilvania és a Hakoah edzőmérkőzést bonyolított le.

O Svédország 100 kilométeres országúti kerékpáros versenyét Anderson nevű versenyző nyerte, aki a távot kerékpárján 2 óra 43 p. 10 mp. alatt futotta be.

Hatalmas tüzvész egy galati-i kötéláru-gyárban

Galatiból jelentik: Hatalmas tüzvész pusztított a Mosilor-ucca 1. szám alatt lévő Mirenberg-féle kötéláru-gyárban. A kár rendkívül nagy. A galati-i főügyész a vizsgálat érdekében Mirenberg József gyártulajdonost, ennek feleségét, valamint Mables Leont, a gyáros apósát őrizetbe vette. Hasonlóképpen őrizetbe vették még az ügyészségen öt munkást is. A vizsgálat nagy erővel folyik, mert azt hiszik, hogy gyújtogatás történt.

Gyermekszállító amerikai hajójáratok

Washington. A képviselőház elfogadta azt a törvényjavaslatot, mely amerikai hajóknak megengedi, hogy európai kikötőkbe beússanak és onnan menekült európai gyermekeket Amerikába szállítsanak. A törvényjavaslat kimondja, hogy ezek a menekült gyermekek az amerikai segélyszervezetek ellátását élvezik, azonban sem nevelők, sem kísérők nem jöhetnek velük, ha azoknak nincs meg az amerikai állampolgárságuk. A törvényjavaslat a közeljövő napokban kerül a szenátus elé jóváhagyás végett.

A koncentrált alkalmazottnak szabadságideje alatt munkaadójánál kell dolgoznia

Az aradi kereskedelmi és iparkamara hivatalosan közli: A Romániai Iparvállalatok Országos Egyesülete (UGIR) felkérte a munkaügyi minisztérium jogi osztályát, határozzon abban a kérdésben, vajjon a koncentrált alkalmazott, ha szabadságot kap, szabadságideje alatt tartózkodhat-e dolgozni annál a vállalatnál, amelynél koncentrállása előtt működött s vajjon igenlő esetben az alkalmazottat csak a végzett munkájáért járó fizetése illeti-e meg, vagy ezenkívül igényelheti még a koncentrált alkalmazottak fizetéséről szóló törvényben megállapított díjazást is?

A munkaügyi minisztérium jogi osztálya ez ügyben így döntött: A törvény összes rendelkezései abból az alapgondolatból fakadnak, hogy a munkaadóra rótt teher után segítséget nyújtsanak az alkalmazottnak, aki koncentrállása következtében munkájával nem szerezheti meg több keresetét. Attól a perctől kezdve azonban, mihejt megszűnt, ha csak időlegesen is, az ok, mely őt keresetében gátolja — és szabadságoltságával, annak idejére, megszűnt az ok, mely miatt a törvényhozó segíteni kívánt rajta — az alkalmazott köteles munkára jelentkezni. A munkaadó egyetlen kötelessége, hogy a végzett munkájáért a kérdéses időre szóló fizetését megadja. A törvényhozó csak bizonyos körülmények fennforgása esetén szándékolta a munkaadóra terhelést róni s mihejt ezek a körülmények megszűntek, nem lehet a munkaadót a terhek viselésére kötelezni. A jogügyi osztály döntését a Minisztérium Ügyvédi Tanácsa is jóváhagyta.

Gyógyszerek a szeméttárában

Hadjárat a gyógyszerárúsítással foglalkozó illatszer-kereskedők ellen

Bucurestiből jelentik: Az egészségügyi hatóságok erőteljes hadjáratot indítottak azok ellen az illatszerkereskedők ellen, akik titokban gyógyszerárúsítással is foglalkoznak. Bucurestiben már eddig is számos leleplezés történt. A Pandur-ucca 22. szám alatt levő Markots-féle illatszertárban a szeméttárában elrejtve találták meg a gyógyszereket.

Gombamérgezésbe pusztult bele egy egész család

Nagyváradról jelentik: Felső-Derna községben megdöbbentő tragédia történt: Kuzepán Mihály gazdálkodó Anna nevű 11 éves leánya gombaszédelt az erdőben, amelyet a család tagjai vácsorára elfogyasztottak. Másnap borzalmas kínok között meghalt Kuzepán Veronika, a gazdálkodó felesége és leánya is. Az orvosi megállapítás szerint gombamérgezés okozta a halált.

Ugyar ugy klapából!

A kolozsvári kerületi atlétikai szövetség augusztus 17-18-ára városközi atlétikai versenyt kötött le, amelyen Kolozsvár és Bucuresti legjobb atlétái vesznek részt. Versenyszámonként 2-2 atléta indul el Kolozsvár és Bucuresti atlétái közül.

A Magyar Kupa újból feléledt és iránta nagy érdeklődés mutatkozik. Ötven csapat nevezett be, amelyek közül 32 csapat budapesti, 18 csapat pedig vidéki.

Szeptember 7-én Budapesten kerül lebonyolításra a magyar-német nemzetekközötti válogatott ökölvívő-mérkőzés. A németek jelenleg Európa legjobb amatőr ökölvívói.

Eisenheisser-Feraru a Venus volt válogatott középedzője a nyári átigazolási idő alatt kilépett egyesületéből. Feraru állítólag a Rapidhoz akarja átigazoltatni magát.

NYILTTÉR.

E rovat alatt közlöttékért nem vállal felelősséget sem a kiadóhivatal, sem a szerkesztőség.

A következő sorok közlését kérték:

ARADI KÖZLÖNY

LOCO

Kérem szíveskedjék az alábbi helyesbítést közölni:

„A Magyar Népközösség első vándor-babakelengyéi” című tudósításban szereplő Don Sándorné önkormányzatának neve nem azonos Don Sándor aradi rendőrkomiszár nevével.

Arad, 1940. augusztus 8-án.

Sanatate!

Al. Don comisar.

Igy akarta elfoglalni Napoleon Angliát!

Augusztus 15-én lesz a napoleoni gondolat évfordulója

A mostani világháború kapcsán úgy a politikai, mint a katonai szakirók gyakran fordultak vissza analógiáért a közelmúlt háborús tapasztalataihoz. A változott haditechnika és ezzel kapcsolatosan megreformált harcmodor és stratégia azonban alaposan rácsfoltak azon feltevésekre, melyek alapját a „hasonlatok” képezték. Legalább is eddig csődöt mondott minden jóslat s elmélet, mely a múlt háború iskolái példájára épült. Ime itt van a ténybeli, de sokkal inkább a tömeglélek taní magyarázata annak, hogy az új német stratégia szinte babonás gyorsaságu és méretű sikerei után remegve és bizonytalanul gondolnak Anglia további sorsára. A történelmi „hasonlatok” balsikerű alkalmazhatóságának dacára rendkívül érdekes és háborzongatóan aktuális feleleveníteni a napoleoni kísérletet. A La Manche-csatornán át Anglia elfoglalására, mely szintén augusztus hónapra volt tervezve és pedig akkor, mikor Napoleon hatalmának tetőpontján és dicsőségének delélőjén állott.

Alább idézzük Mereskovszkij Napoleon Élete című világhírű könyvének „Diadalok (1805—1807)” című fejezetéből az érdekesebb részleteket.

„Hatalmam dicsőségemtől függ, dicsőségem pedig győzelmeimtől, — mondta többször Napoleon. — A győzelem tett azzá, ami vagyok és csak a győzelem tarthat meg a hatalmon. Új uralmi rendszernek el kell kápráztatni bámulatba kell eiteni az embereket; a melvik pillanathoz ezt elmulasztja, elbukik.”

Tudja, emlékszik rá, hogy az utolsó legnagyobb győzelem, minden egyéb diadalok célja — Angliával a világhuralomért folytatott párbaállásra vár. Minden háborúja Toulontól Waterlooiig csak egyetlen, örök, szakadatlan harc: Angliával, Angliát keresi mindenütt: eleinte Itália, Egyiptom, Szíria mögött; majd Ausztria, Németország, Spanyolország, Oroszország mögött; a tengert keresi a szárazföldeken túl, a szárazon keresztül a tengerhez törekszik. A szigetlakó örök narchan áll a szívettel. „Ó, ha a tenger ura lehettem volna!” — sóhajtott föl Szent Ilona szigetén. Tudja, emlékszik rá, hogy a hatalom a tengeren: hatalom az egész világon.

„Megsemmisítem Angliát és Franciaország a világ ura lesz. — mondja Marengo után. Minden tevékenységünket a hajóhadra fordítsuk: törjük össze Angliát és akkor egész Európa a lábaink előtt lesz.”

Az amiens béke, amely a háború kavalónak ígérkezett, csak 14 napig tartott. Az a gondolat, hogy hadsereget vet partra Angliában és tulajdon földién törj össze az ellenséget, nem hagyta nyugton sem az első konzult, sem a császárt. 1805. július 5-én elutazott a boulognei táborba, a La Manche-csatorna partjára. A táborban már 2 éve folytak különféle szárazföldi és vízi munkálatok és előkészületek erre az angol támadásra: mélyítették a kikötőt, hajóvárakat, arzenálokat, gátakat, mólókat, erődöket építettek, árkokat húztak. A Grand Armée gyülekezett a boulognei táborban — akkor merült fel ez a név először. Hat hadtest helyezkedett el a kikötőt amfiteátrumszerűen koszorúzó dombokon, középen a császári hadiszállással.

A „nemzeti flotta” 2365 különböző nagyságu és építésű hajóból állt, az ágyvaszadtól a sorhajókig, rajta tizenkétezer főnyi tengerész-katonaság; ennek a flottának a feladata volt átszállítani 160 ezer embert, 10 ezer lovat és 650 ágyút.

A partraszállás bonyolult munkája technikaiilag 8 óra alatt végrehajtható; csak harminckét kilométer széles csatornán kell átkelni. — Kedvező éjjeli időben nyolc óra eldöntene a világ sorsát — írta az első konzul Gantheaume tengernagynak, aztán pedig a császár ezt írta Latoche-Tréville tengernagynak: „ha csak hat órára hatalmunkban tartjuk a csator-

nát, hatalmunkban van az egész világ.”

Amiensben diadalkaput állítanak ezzel a felirással: Ut Angliába, Boulogne-ban a császári sátor alatt egy római baltát találtak a földben: tán Anglia első hódítójának, Julius Caesarnak a táborából maradt ott: mintha a világtörténet kétezer éve fonódott volna egybe a boulognei táborban.

Augusztus 15-én Napoleon születése napján folyt le az ünnepies szertartás, az akkor szervezett becsületrend, a Légion d'honneur keresztjének szétosztása. A császár Dagobert király vasztrónusán ült, egy domb tetején, ahonnan új Xerxesként beláthatta az egész tábort és a tengert, amelyet elleptek a flotta hajói. Ugy látszott, kezének egy intésével összezuzhatja Angliát, meghódíthatja a világot.

De Páris nem hitt ebben a hadjáratban. — Köznevetséget keltett vele — írta — Bourrienne. — Valójában bajos lett volna elgondolni költségesebb, haszontalanabb, nevetségesebb vállalkozást. — Karrikaturák jelentek meg: a boulognei hajók dióhéjak mosdótálcában: egy angol matróz ül a parton, pipál és a pipafüsttől úgy repül a francia flotta, mintha vihar kergetné. Angliában is nevettek rajta, de remegtek is.

— Sokat vitatkoztak, komolyan tervezi-

Ha Villeneuve tengernagy teljesítette volna a kapott parancsot...

A partraszállás sikere Villeneuve tengernagy hadmozdulatának a sikerétől függött, a kit a francia hajóhadat az Antillákra küldött, hogy a La Manche-csatornából elvonja az angol flottát. Villeneuve hadieselének első része sikerült is: eljutott Martinique szigetéig és az angol hajóhad utána eredt és üldözöbe vette. De Villeneuve hazafelé jövet Ferrolnál találkozott Nelson tengernaggyal, délné fordult és Cadixba ment ahelyett, hogy tovább vitorlázott volna, mint a parancsa szövege. Rochefort és Brest felé és megerősödve a spa-

Bonaparte ezt az angol háborút — mondja Martinont tábornok. — Én erős hittel, meggyőződéssel állítom: igenis komolyan gondolta. Ez a hadjárat volt az egész életének legboldogabb álma, legdrágább reménye. A partraszállás lehetősége kétségtelenül meg volt, Bonapartenak az volt a terve, hogy dővéri-parti erődítéseket tüzéségi tüzzel elsöpri és megadásra kényszeríti. — „Jó szerencse, hogy az angol expedíció nem indult meg épp abban a percben, amikor Ausztria oly óriási haderővel lépett föl ellenünk.” — Ha mi Angliában partraszállva bevonultunk volna Londonba, amint kétségtelenül ez is lett volna a hadjárat vége, a strassburgi nők ereje is elég lett volna a határok megvédésére — felelte Bonaparte. Soha semmi után nem vágyódtam oly forró, mint ez után.

— Kikiáltottam volna az angol köztársaságot, az arisztokrácia, a lordok háza eltörlését, mindenki javainak elkobzását, aki ellenszegül. — a szabadságot, az egyenlőséget, a népuralmat. Olvan nagy városban, mint London, sok a csöcselék és az önkénytelen: féltelmes párt szegődött volna mögém. Lázadást szítottam volna Irországban is. — Az angolok tekintélyes része valószínűleg hívott volna. A partraszállás után csak egyetlen igazi csatát kellett volna vívnom, amelynek a vége nyilván csak győzelem lehetett és egyszerre Londonban lettem volna. Az angol nép, amely az oligarchia igája alatt nyögött, nyomban csatlakozott volna hozzám: mi a szövetségesei lettünk volna, akik az ő felszabadításukra érkeztek; két hívős hatású szóval léptünk volna elébe: Szabadság, Egyenlőség.

nyol és francia hajóhadat, hirtelen meglelent volna a La Manche-csatornán és néhány napra megtisztította volna az angol flottától. „ami a partraszállás sikerét szinte kétségtelen bizonyossággá tette volna.”

„Menjen a La Manche-csatornába; csak a csatornába, egy percet se vesztegessen! — Anglia a miénk, csak 24 óráig itt legyen a hajóhad a csatornán” — írta Napoleon Villeneuve-nek augusztus 22-én, 23-án pedig megjött a hír, hogy Villeneuve dél felé fordult. Ezzel el is dőlt az Antillák sorsa.

A külföldi csomag címzettje felelős az áruszállítmány vámkötelezettségéért

Érdekes vámbírság ügyét tárgyalta az aradi törvényszék

Az aradi törvényszék nem mindennapi érdekességű vámolási ügyben hozott ítéletet. Ot évvel ezelőtt, 1935-ben, pontosan június 13-án 18 postacsomag érkezett az aradi postai vámhóhoz Kürtös határállomáson keresztül. A csomagok, melyeknek bruttó súlya 20 kilogramm volt, Schwartz Béla belényesi kereskedő címére érkeztek és a csomagok megállapították, hogy a 796. számú csomag nem azt az árut tartalmazza, amit a fuvarlevél feltüntett. Felszólították, hogy sürgősen mutassa be a cikkeket behozataláról szóló engedélyt. A csomagok, amelyekben mint tartalom, „önpréz” szerepelt, Bécsből érkeztek és női pénztárcák készítésére alkalmas bőranyagokat, gyapjuszöveteket tartalmaztak.

Schwartz Béla a felszólításra azzal válaszolt, hogy az áru a csomagban valóban sem volt, ő semmi összeköttetésben bécsi céggel nem áll és tekintettel arra, hogy Belényesen fűszerüzlete van, a csomagokban talált áru szükségére nem lehetett. Közben, amíg a postavám és a belényesi kereskedő között a levelezés lefolyt, a bécsi 32. számú postahivataltól átirat érkezett az aradi postavámhoz, amelyben kérték a Schwartz Béla címére küldött csomag visszaszármaztatását, tekintettel arra, hogy tévedés történt. A postavám nem tehetett eleget a kérésnek és hivatkozott a Kairoban, 1934-ben kötött nemzetközi postaegezményre, amelynek a 118. szakasz második bekezdése intézkedik a hasonló esetekről.

Ennek értelmében a külföldről postán érkezett csomagok vámjáért és esetleges vámbírságáért a címzett személyek felelősek. Nem sokkal később házkutatást tartottak Schwartz Béla lakásán és üzletében, ahol azonban nem sikerült olyan iratokat találni, melyek a bécsi küldeményre vonatkoztak volna. A postavám ezután kihallgatási jegyzőkönyvet vett föl és Schwartz Bélát 34.222 lej vámbírsággal sújtották, ugyanakkor elrendelték a 29.725 lej értékű áru elkobzását.

A jegyzőkönyv és a vámbírság ellen Schwartz Béla az aradi törvényszékhez nyújtott be felelőszó, amelyben a kirótt büntetés eltörlését kérte és hivatkozott arra, hogy csupán fatális véletlen folytán címeztek neki a csomagot, melyet nem a részére szántak. Hivatkozott arra is, hogy az érdekelt cég maga visszakérette a küldeményt azzal, hogy tévesen továbbították. A postavám képviselője szerint a csomagnak a cég által való visszajelzése éppen azt mutatja, hogy közbenjárás történt a bécsi cégnél ebben az ügyben.

Az aradi törvényszék a perbeszéd meg-hallgatása után elutasította a felelőszót azzal a megokolással, hogy a címzett felelős az áru elvámolásáért. Az ítélet nem jogerős.

Hirdessen az Aradi Közlöny-ben

KÖZGAZDASÁGI KÖZLÖNY

Fahivatalt szerkeztek a földművelésügyi minisztériumban

Naponra 1500 vagon tűzifa kerül elszállításra

I. G. Dumitrescu, a nemzetgazdasági minisztérium technikai tanácsosa nyilatkozott a sajtónak az ország tűzifaellátásáról és kijelentette, hogy naponta 1500 vagon tűzifa kerül elszállításra. Ebből a mennyiségből 500 vagonot Bucuresztibe szállítanak, míg ezer vagon az ország különböző részeire. I. G. Dumitrescu nyilatkozata szerint ezt a mennyiséget meg kellene duplázni és ez csak abban az esetben valósítható meg ha az erdőkből nagyobb mennyiségű tűzifát tudnak az állomásokhoz közelíteni.

A kormány egyébként a Monitorul Oficial augusztus 6-iki számában megjelent rendeletével külön fahivatalt létesített a földművelésügyi minisztériumban. Ennek a szolgáltatásnak hatásköre a következőkre terjed ki: 1. A fa termelésének, iparának és kereskedelmének megszervezése, összeegyeztetése és ellenőrzése. 2. A megmunkálásra kerülő fa, valamint a tűzifa fogvasztásának és belföldi kereskedelmének, illetve exportjának megszervezése és ellenőrzése.

Élénkülés mutatkozik a bucuresti-i piacon

A hentesárakban, textilben és vasáruban emelkedett a forgalom — Drágulnak az italok és a vasár — A bőriparban tovább tart a nyersanyaghiány — Tüzelőanyagban enyhült a válság

A bucuresti kereskedelmi és iparkamara legújabb heti jelentése némi enyhülésről ad hírt. A piac, egyes cikkekben, kezd felengedni merevségéből és jobb őszi szezonra nyújt reményt.

A fűszer- és gyarmatarúpiacokon változatlanul tart a holt szezon. Áruban nincs hiány, kivéve az ételolajat.

A hentesárak forgalmát jelentősen feljendítette a zegységes, maximált áru termékek bevezetése. Ebben a szakmában a fogvasztás növekedő irányzatot mutat, aminek egyetlen oka a hentesárak szabad forgalombahozatala a hűtalan napokon.

Italokban a rendkívül gyenge termés miatt — aminek okaira már több ízben rámutattunk — a termelők tartózkodnak az eladástól. Újabb — legalább 30 százalékos — áremelkedés várható. Áru van bőven.

Drogcikkekben és vegyszeti árukban a forgalom változatlanul lanya. A piac jól el van látva árúval és a németországi behozatal is megélénkült. Az árak változatlanok.

A textilpiacon szezonvégi árcsök volt. Ezt a műveletet kénytelenek voltak idő előtt vég-

rehajtani a kereskedők, mert teljes pangás volt az egész vonalon. A nyaralásra és fürdőre utazók szokásos tömeges vásárlásai az idén elmaradtak. Most a leszállított áron volt valami kis eladás. A kiskereskedelem kétség kívül már az őszi szezonra való bevásárlásokra.

Gyapjában változatlanul tart a holt szezon. Sem áru, sem vevő nincs.

A pamutpiacon majdnem azonos a helyzet. A Törökországból behozott kis mennyiséget a szövetkezetek árusítják.

Bőriparban szintén lanya a piac. A nyersbőr és cserzőanyag hiánya folytán a feldolgozóipar pang. Igaz, hogy a magánfogvasztás is egészen csekély. Szakkörök az őszi beárlástól a helyzet javulását várják.

A vasárúpiacokon enyhe javulás érezhető. A nemzetgazdasági minisztérium engedélyezte a szeg és drót árának emelését. A gyárosok folytatják a többi gyártmányok árainak emelésére indított akciójukat. A kereslet még mindig igen élénk az egész piacon.

Tüzelőanyagban javult a helyzet. A szállítási megélénkült és napról-napra jobban lehet tudni a keresletnek.

A vaskartell véglegesen felszámol

Megirtuk annak idején a vaspiacokon beállított nagyjelentőségű változást: a „Socomet S. A.” és a nehézipari kartell közötti viszony felbontását. Mint ismeretes, a kartell azelőtt 10 évvel jött létre az ország nagyipari vastermelői vállalatok között. A kartellbe tömörült vállalatok közös eladási irodát létesítettek „Socomet S. A.” néven, amely azóta teljes hatalmulag uralta a belföldi piacot.

A vaskirály, Max Ausnit detronizálása véletlenül egybeesett a kartellszerződés lejártával: a tagvállalatok elhatározták a „Socomet” felszámolását. A részvénytársaság legutóbbi rendkívüli közgyűlésén Orghidan Constantin mérnököt nevezték ki felszámolóknak és a bucuresti céghivatalnál bejegyezték a szükséges felszámolási formalitásokat. Ezek között szerepel az a megkötés is, hogy a „Socomet” felszámolásának ez év végéig — amikor a vaskartell szerződése lejárt — meg kell történni.

Egylegére még szakkörökben sem tudják, milyen formában jön létre az új kartell, mely az ország vastermelésének további szabályozását lesz hivatva irányítani.

Tisztviselőne a cukrászda pénztárosnő? Erre a kérdésre a kolozsvári törvényszék. Egy kolozsvári cukrászda egy leányt kiszolgálói minőségben alkalmazott, majd később megbízta a pénztárosnői teendőkkel. Más feladatok után a cég a leányt elbocsátotta. 14 nappal felmondással. Az alkalmazott a helyi munkabíró-jágot perrel indította a cukrászda ellen, arra hivatkozva, hogy mint pénztárosnő, nem munkaleánynak.

hanem tisztviselőnek tekintendő, akit egy évnél hosszabb ideig való szolgálat után nem 14 nappal, hanem 3 hónapi felmondási idő illet meg. A munkabíró-ság a követelésnek helyt is adott, kimondva, hogy az alkalmazott intellektuális munkát végzett tisztviselőnek tekintendő, akit az adott esetben indokolatlan felmondás miatt 3 hónapi felmondási időre járó fizetésen kívül 3 hónapi kártérítés illet meg. Az ítélet ellen a munkaadó a helyi törvényszékhez fellebezett, a következő indoklással: a cukrászda nem kereskedelmi, hanem kisipari jellegű vállalat és így alkalmazottjai nem minősíthetők tisztviselőknak, hanem csak ipari munkásoknak, illetve munkásleánynak. Ugyan-ezt az álláspontot foglalta el egyébként a magánalkalmazottak céhe is, amely a pénztárosnőket és felirónőket, amennyiben cukrászdaiban, kávéházakban és hasonló fogyasztási helyiségekben dolgoznak, munkásoknak minősíti. A kérdésben rövidesen dönt a törvényszék.

A gyárak és a tímárok kötelesek a nyersbőr után a 2 százalékos nemzetvédelmi illetéket leróni. A pénzügyminisztérium 160.221—1940. sz. leiratában tisztázta azt a kérdést, hogy miképpen kell leróni az ODAMP nevű nyersbőrgyűjtő vállalat által összegyűjtött bőrök után a kétszázalékos rendkívüli nemzetvédelmi illetéket. Az említett rendelet megállapítja, hogy az ODAMP megbízást kapott az egész ország területére a bőrgyárak és tímárüzemek részére a vágatásból származó nyersbőrök összegyűjtésére. Tekintettel arra, hogy az ODAMP tulajdonképpen, mint bizományos szerepel a műveletben, nem köteles befizetni a kétszázalékos illetéket. Így tehát ezt az illetéket csak a termelők és a gyárak kötelesek a köztük létrejött adásvételi szerződések után leróni. A gyárak által az ODAMP révén végzett nyersbőrvásárlások után lerovandó kétszázalékos illeték egyszerűsítése érdekében a pénzügyminisztérium hozzájárult, hogy a társaság központja hetenként fizesse le gyűjtési központjai által az egész országban összegyűjtött és a gyárak részére eladott bőrök után járó kétszázalékos illetéket.

Elzász-Lotharingia gazdasági jelentősége

A német horogkereszt Straßburg felett emlékeztet Elzász-Lotharingia fénykorára, a volt „Reichsland” birodalmi terület kifejlődésére a világháború előtt, emlékeztet arra a korszakra, mikor megvetették a két tartomány gazdasági alapját. A háború végezte, ezen fejlődés megszakadt s megkezdődött különösen Elzász szenvedése, mely elsőnek érte meg, hogy kiszakították az addigi gazdasági közösségből, míg Lotharingia kedvezőbb feltételek mellett fejlődhetett tovább. Gazdaságilag a két tartomány teljesen különbözik egymástól, mindkettőt azonban megajándékozta a természet kincsekkel, Elzász a salétrom, petrolium és szén hazája, míg Lotharingia vasércében gazdag. Fejlődésük alapját ezen természet kincsek határozták meg. 1870. és 1913. között a vasérctermelés 600.000 tonnáról több mint 20 millió tonnára emelkedett, míg a salétrombányák jelentékeny részét képezték átszervezésük után a német össztermelésnek.

Versailles után is még mindig fontos szerepet töltött be az elzászi salétrom. Bár a bányák formailag nem tartoznak már a német bányaszindikátushoz, gyakorlatilag mégis német szervezetek kezelték továbbra is azokat. Azon tény, hogy úgy az elzászi német salétrombányák, mint a francia salétromipar a piac szempontjából egy egység maradt, csak előnyére vált ezen fontos iparág, mert csak megmentette a vézpusztulástól, mielőtt a tartományok más iparágai nem menekedhettek meg. Ugyanezt mondhatjuk a textiliparra is, mely Elzász legfontosabb iparágja. A textilipar a világháború után és különösen 1933. után krízisen ment keresztül, míg a Rajnán túl a „határtól való menekülésnek” neveztek el. Ez az elválkozás 1937—38. óta aztán gyors iramban folytatódott ugyannyira, hogy Elzászban már egy „ipari temetőről” lehetett beszélni, melynek első halottja a textilipar volt. A világháború előtt az elzászi textilipar főpiaca Németország volt, mely sok esetben a tartomány termelésének 90 százalékát is felvette. Versailles után a textilipar is nehéz napokat látott. A gyárosok és nagyvállalatok már nem tudták e problémát megoldani, különösen olyan államban, melynek ipara valóságos paralizáltszenvedett. Elzász gazdasági helyzete tehát természetesen a franciaországi gazdasági kialakulásának.

Lotharingiának már kedvezőbb sors jutott osztályrészül, mivel a vasérc a gazdasági fejlődéshez már szilárdabb alapot nyújtott. A lotharingiai ércet, az úgy nevezett „minetta”-t kezdetben német ipari csoportok termelték ki, miután a Thomas-féle acélgvártási eljárás lehetővé tette a foszforban gazdag vasércnek felhasználását is. Gazdaságtörténelmi érdekesség az a tény, hogy épp egy angol iáruolt hozzá technikai-gazdasági munkatársaitól Bismarck politikai műveinek kiegészítéséhez. Hisz a Thomas-eljárás nélkül Németország nem húzhatott volna nagy hasznot Lotharingia gazdagságából. A német vasipar nem elégedett meg akkor a minetta-vasérc szállítással és annak feldolgozásával a Rajna-és Ruhrvidéken. Némi nagy iparkonzern elkezdte köhöit az érlelő helyek közelében felállítani. Így először fordult meg a régi szerep. A szükséges szénét szállították a vasérchez és nem mint azelőtt, a vasércet a szénvidékre. Ez az eljárás — később is folytatódott, hála a szén-és vasérc-cserére vonatkozó, a két szomszédos ország között létrejött gazdasági megegyezésnek.

Versailles után Lotharingia modern bányaiipara révén, Franciaország legjelentősebb nehézipari központja lett. Az összes francia bányatermelésnek 90 százaléka a metzi, gledenholeni és Briev-Mesei területre esett. Az utolsó időben Lotharingia 40 százalékkal vett részt Franciaország acéltermelésében míg 12 százalékkal az ország széntermelésében.

A Román Nemzeti Bank hivatalos devizaárfolyamai: (107 százalék felárral): Dollár 211.65—217.97, font 851.80—877.37, palesztinai font 852.84—878.40, egyiptomi font 873.54—899.73, svájci frank 48.13—49.58, 38 százalék felárral: font 567.87—584.91, svájci frank 32.09—33.05, francia frank 3.24—3.31, márká 49—50, olasz lira 7.17—8.25—9.50 pengő 26.50—27, cseh korona 4.68—4.77, szlovák korona 4.68—4.77, török lira 92—dinar 1.898—3.05. A szabadforgalmi devizahivatal árfolyamai: (70 százalékos kvóták) angol font 973.50, palesztinai font 974.50, egyiptomi font 997.50, dollár 241.90, svájci frank 54.98, francia frank 5.50, svéd korona 57.74, török lira 192, angol font (40 százalékos kvóta) 1023, angol font (20 százalékos kvóta) 1078. A B) lista kompenzációs árfolyamai: font, angol árukra 1000, font, angol gyarmatok áruira 990.

A Besszarabiából menekült kereskedőcégek új hűly bejegyzése semmi különösebb formaszabályba nem illezkedik. A kereskedelmi és iparkamarához a napokban rendelet érkezett, amely a Besszarabiából és Eszaki-bukovinából menekült kereskedelmi, vagy ipari vállalatok új hűly bejegyzésének a kérdésével foglalkozik. A minisztérium vonatkozó leirala értelmében a szobanforgó vállalatok kivétel képeznek az 1931. évi cégbejegyzési törvény alól és minden különösebb formaszabály nélkül bejegyezhetők abban a városban, amelyben működésüket folytatni kívánják. Az érdekelt cégeknek a kamarához benyújtandó kérvényükhöz csupán hiteles iratot kell mellékelni amelyikből kitűnik, hogy bejegyzett céggel rendelkeztek és hogy ténylegesen gyakorolták a szobanforgó ipart, illetve kereskedelmet. A benyújtott kérvényeket a kereskedelmi és iparkamara véleményezi, a bejegyzési döntést pedig az illetékes minisztérium hozza meg.

Legújabb jelentéseink:

A romániai zsidók helyzetét rendező és a román-zsidó házasságokat tiltó alaptörvények rendelkezéseinek részletes ismertetése

Ma, pénteken jelenik meg a két új alaptörvény a Hivatalos Lapban

Bucuresti. A Hivatalos Lap pénteki számában két alaptörvény jelenik meg. Az egyik szabályozza a zsidók jogi helyzetét Romániában, a másik megtiltja a házasságot a román faj és a zsidók között. E törvények által a román közösséget óvják meg. Megvédik a román nem-

zetfenntartó elem jellemét, biztosítják jövőjét s megakadályozzák minden idegen elem beszívását a nemzet szervezetébe. Ezek a törvények a román vér, lélek és sors megvédését célozzák

Az Aradi Közlöny részletes ismertetései az új törvények rendelkezéseiről

Bucuresti. A Rador távirati iroda jelenti, hogy a Monitorul Oficial péntek reggeli számában a következő törvény szabályozza a zsidók jogi helyzetét:

1. SZAKASZ. A zsidók jogi helyzetét a következő törvény szabályozza:

2. Zsidónak tekintendő: a) Aki zsidó vallású b) Aki zsidó szülőktől származik, c) Az a keresztény, aki zsidó szülőktől származik és azok nem keresztelkedtek meg, d) Az a keresztény, akinek anyja keresztény, de apja meg nem keresztelkedett zsidó, e) Az a természetes gyermek, akinek anyja zsidó, f) Azok a zsidó nők, akik kereszténnyel kötöttek házasságot és a Nemzet Pártjának megalakulása előtt egy évvel nem tértek át.

Vér szerint zsidóknak tekintendők az ateisták, a zsidó vallásról történő áttérés a jelen törvény megjelenése után nem jelenti a zsidó jelleg megváltoztatását.

Zsidóknak tekintendők mindazok, akik zsidó hitközségek tagjai.

3. A zsidók jogi helyzetére vonatkozólag három kategóriát alapítanak meg:

4. I. CSOPORT: Mindazon zsidók, akik 1918. december 30. után jöttek az országba.

5. II. CSOPORT: a) A naturalizáltak, vagy a törvény által egyenként elismertek 1918. december 30-ika előtt, b) Akiket az alkotmány 7-ik szakasza alapján mint a függetlenségi háborúban résztvevőket naturalizáltak, c) A dobrozdjai naturalizáltak, d) Mind azok, akik a román egységesítési háborúban kitüntést kaptak kivéve, akik megszállott területekre mentek át és a sebesültek, e) A sebesültek és kitüntetettek hátramaradottai, f) A háború hősi halottainak leszármazottai.

6. III. CSOPORT: Mindazok, akik az első és második csoportba nem tartoznak.

7. Mindazok a zsidók, akik az I. és III. csoportba tartoznak, nem lehetnek:

a) Sem fizetéses, sem fizetés nélküli köztisztviselők, sem köztisztviselők munkatársai.

b) Nem üzhetnek olyan foglalkozást, amely köztisztviselői jellegű és hatósággal összeköttetésben áll, így nem lehetnek ügyvédek, közjegyzők, szakértők és más hasonlók.

c) Bármely természetű magánvállalat vezetője, vagy igazgatósági tagja.

d) Falusi községekben kereskedő.

e) Alkoholt, vagy más szeszital-árus, illetve bármely formájú monopoli-cikk elárulója.

f) Gyám, vagy gondnok, keresztény vallású felett.

g) Katona.

h) Mozgófényképszínház tulajdonos, vagy hűbér, román lap, vagy folyóirat kiadója, román nyomtatvány terjesztője és bármely román nemzeti propaganda-eszköz terjesztője.

i) A nemzeti sportszervezetek vezetőségi tagja, vagy játékos.

j) Közintézmények szolgál.

8. Az I. csoportba tartozó zsidók szabadfoglalkozását külön minisztériumi napló fogja szabályozni. A zsidók nem jelölhetők szabadfoglalkozású ágak céljének, vagy kamarájának a vezetőségébe, vagy igazgatóságába.

9. A II. csoportba tartozó zsidók szerzett jogukat megtartják, kivéve a 11. és 12. törvény-szakaszban foglaltakat. Jelen dekrétum megjelenése után azonban köztisztviselőkké nem válhatnak.

10. A katonai kötelezettség becsületheli kötelezettség lévén, a jelen törvény alapján az I. és III. csoportba tartozó zsidók számára ez pénzügyi kötelezettséggé válik, amit minden egyes zsidó számára anyagi

ereje szerint, valamint annak a körülménynek a figyelembevételével, hogy katonai szolgálatot teljesített-e, vagy sem, határoznak meg, azonkívül munkakötelezettséggé is válhat az állam és a közintézmények szükségleteinek megfelelően. A közmunkát az illető képességei szerint szabják meg.

A II. csoportba tartozó zsidók nem lehetnek hivatalos katonák. A nemzetvédelmi minisztérium dolgozza ki az erre vonatkozó végrehajtási utasítást.

11. Bármely csoportba tartozó zsidónak nem lehet falusi birtoka, nem rendelkezhet falusi iparvállalattal.

12. A 7. szakasz h) pontjában foglaltakra vonatkozólag az illetékes minisztérium kiterjesztő rendelkezéseket adhat ki.

13. Keresztény gyermek kifogást emelhet a zsidó apai hatalom gyakorlása ellen, amennyiben bíról uton megállapítható, hogy nem ad megfelelő vallásos és nemzeti nevelést gyermekeinek.

14. Bármely kategóriába tartozó zsidónak nem lehet román neve.

Az eddig felvett neveket érvénytelenítik. Aki ilyen viselését illetéktelenül megkísérli, vagy ilyen név felvételének kérvényezését kísérel meg, megbüntetik.

15. Az elemi köznevelési, valamint a felsőbb oktatásra vonatkozólag külön törvények fognak intézkedni.

A zsidó vallás továbbra is az alkotmányban szabályozott módon és az érvényben levő törvények védelme alatt áll.

16. A törvény rendelkezése alapján az alkalmazás a következő módon történik:

a) A közintézményekből 3 hónap alatt távollítják el azokat, akiket a törvény nem engedélyezett köztisztviselőkké, b) Mindazok, akiket a jelen törvény eltilt foglalkozása üzésétől, a törvény megjelenésétől számított hat hónapon belül likvidálni tartoznak munkáikat és jogaikat. A folyamatban levő szerződéseket (tisztelőtben kell tartani) c) Mindazok, akik gazdasági, vagy szociális természetű foglalkozást üznek, melyektől jelen törvény eltiltja őket, a törvény kihirdetésétől számított hat hónapon belül elbocsátandók.

17. A törvényesen megszerzett jogokat tisztelőtben kell tartani, így köztisztviselői nyugdíjak, magán-tisztviselői nyugdíjak, valamint bármely elbocsátásból fakadó végkielégítést, tisztelőtben kell tartani.

18. Különböző végrehajtási utasításokra tesz utalást.

19. Ha kétség forog fenn valaki zsidó voltának megállapítására, a közigazgatási bíróság dönt.

20. Aki jelen törvény folytán jogaitban sértve, vagy csorbítva érzi magát, a közigazgatási bíróság elé mehetnek panaszai.

21. Büntetés 1-6 hónapig terjed annál, aki eltilt-kolja zsidó voltát. A 13-ik szakasz ellen vétők 6 hónaptól 1 évig, a 8-ik szakasz ellen vétők 6 hónaptól 2 évig, a hamis vallomást tevők 6 hónaptól 2 évig, a törvény rendelkezéseit negligálóok 6 hónaptól 2 évig, akik törvénytelen uton megakadályozzák jelen törvény végrehajtását fiktív személyekkel, 6 hónaptól 2 évig terjedő büntetésben részesülnek.

A törvényszékek illetékesek a gyanús esetekben, valamint a kihágások ügyében dönteni, a büntetéseket kimérni. A felelősséget a büntetőtörvénykönyv és a perrendtartás szakaszai alapján történnek.

Számos bucuresti-i lakost kényszerlakhelyre utaltak rémhir és hamis hírek terjesztése miatt

Bucuresti. A rendőrség és állambiztonsági hivatal vezérigazgatósága rémhir és hamis hírek terjesztése miatt az államrend védelméről szóló törvény alapján letartóztatott nagyszámú személyt, akiknek kényszerlakhelyet jelölt ki. A je-

Román-zsidó házassági tilalmak

Bucuresti. A Rador távirati iroda jelenti, hogy a Monitorul Oficial pénteki számában a zsidók és a románok közötti házasság tilalmára a következő törvény jelent meg:

1. Zsidó vérbeli románnal nem köthet házasságot.

2. A házasság akkor is tilos, ha az országhatárokon kívül kötik meg.

3. Zsidó és román személy között e törvény rendelkezéseivel szemben kötendő házasság semmis.

4. A házasság megsemmisítését az ügyész kérésére a bíróság eszközli.

5. A házasság megsemmisítését bármikor lehet kérni.

6. Az anyakönyvi hivatal vezetője a házasság megkötése előtt köteles vallás tekintetében pontos vizsgálatot tartani és ha e törvény előírásainak a kellekek nem felelnek meg, a kérelmezőket visszautasítja. A hanyag anyakönyvvezetőt 2-5 évig terjedő börtönnel büntetik.

7. Azokat a tanukat, akik rosszhiszeműen elősegítenek ilyen törvényellenes házasságot, 1-3 évig terjedő börtönnel és 5-100.000 lejig terjedő pénzbüntetéssel sújtják.

8. Aki csalárd módon a jelen törvény rendelkezéseivel ellentétben házasodnak, 2-5 évig terjedő börtönnel sújtandók.

9. Minden ügyben felelősség a törvényszékhez történik, felelősség a perrendtartás értelmében. Kikérhető az igazságügyminiszternek a döntése.

10. Végrehajtási utasításról a szakminisztérium intézkedik.

LAPZARTA:

(Rador-jelentések)

A csütörtöki királyi kihallgatások

Bucuresti. A főudvarnagyi hivatal 65. számú jelentése: Augusztus 8-án Őfelsége munkakihallgatáson fogadta Gigurtu Ion miniszterelnököt, Nicolae Ionescu-Sisestli diákszövetségi vezetőt, Herescu Nicolae, a román írók szövetségének elnökét és Adrian Scalvatescut, a királyi alapítványok vezérigazgatóját.

A Hitlerjugend-szervezet főbb vezetőjének látogatása Bucuresliben

Bucuresti. Holnap délután Németországból repülőgépen a Hitler-ijusági szervezet főbb parancsnoka és parancsnoknöje érkezik meg, hogy azok az országos szervezeteket tanulmányozzák. A két ifjúsági szervezet között régi baráti kapcsolat áll fenn.

Róma. (Rador.) A Stefani iroda jelenti: Olasz hivatalos körök szerint Zeila kikötőjének elfoglalása az első nagyvonalú katonai hadművelet, amelynek révén Angol-Szomáli bekebelezik Olasz-Keletafrikába, Szomáliának három szakaszra történt felosztása anyagi és erkölcsi tekintetben nagy károkat okozott a bensülött népeknek. A zeilai kikötő elfoglalása kiáratot jelent a tenger és összeköttetést az abesszin síkság felé. Eden már 1935-ben elismerte, hogy a háború elkerülése céljából Olaszországnak juttatni engedelményeket kellene adni azonban Olaszország totális formában akart terjeszkedni de létrehozható volna kompromisszum, ha azt az akkori Franciaország meg nem akadályozza. Olaszország az adeni öböl elfoglalása révén teljesen magáénak válhatja Keletafrika gazdasági életét, természetesen Angol-Szomáli összes kincselnek kihasználásával.

TYRANA. Az olasz nemzetgazdasági és népegészségügyi minisztérium államtitkára Tyránában tartózkodik, ahol az aiban hatóságokkal egyetértésben, nagyobbarányu iskola- és kórházépítési terveket dolgoznak ki. Még a tel beállta előtt megnyitnak a tervben szereplő új iskolák és egészségügyi intézmények.